

יד מהרש"א
מסכת פסחים
פרק אור לארבעה עשר
חלק ד'
דף טז. עד דף כא.

מפתח

דף טז.....	3
סוגיא דמשקין בית מטבחיא.....	3
גמ' מי אמר שמואל כו'.....	3
רש"י ד"ה ותלושין מי מכשרי.....	7
דף טז:.....	9
רש"י ד"ה הורצה.....	9
דף יז.....	10
תד"ה רביעי בקדש.....	10
רש"י ד"ה וללוי.....	16
דף יז:.....	20
גמ' והא ר' שמעון.....	20
דף יח.....	22
סוגיא דר' עקיבא ור' יוסי.....	22
רש"י ד"ה ואי ס"ד ותד"ה לא מצינו ותד"ה רבינא.....	22
תד"ה ומה כלי.....	25
דף יח:.....	29
תד"ה ולא מק"ו קאתי.....	29
תד"ה דיו.....	33
רש"י ד"ה יטמא דרישא וד"ה משקה שמתמא אוכל ותד"ה וכי תימא.....	35
גמרא רש"י ותוספות ומה מחוסר כפורים וכו' ותד"ה למדנו.....	38
דף יט.....	44
רש"י ד"ה אמר לי', חלק א'.....	44
רש"י ד"ה אמר לי', חלק ב'.....	46
רש"י ד"ה אמר לי', חלק ג'.....	49
רש"י ד"ה אמר לי', חלק ד'.....	51
תד"ה וניתני.....	54
תד"ה לא לישתמיט חלק א' ותד"ה אלמא.....	56
תד"ה לא לישתמיט חלק ב'.....	58
סוגיא דטומאת ידים וטומאת כלים.....	60
תד"ה שאין טומאת ידים במקדש.....	60
דף יט:.....	61
גמ' האי מחט מאי עבידתי'.....	61
תד"ה ונימא, חלק א'.....	63
תד"ה ונימא, חלק ב', ותד"ה תרוייהו.....	65
דף כ.....	70
רש"י ד"ה שרץ מטמא.....	70
תד"ה לא דיין שהן דכין.....	72
דף כ:.....	77
גמ' ר"א רמי תרומה אתרומה ומשני.....	77
דף כא.....	80
רש"י ד"ה אין הכרעת.....	80

דף טז.

סוגיא דמשקין בית מטבחיא

גמ' מי אמר שמואל כו'

(1) ברייתא

(א) ר' יוסי בן יעוזר איש צרידה ס"ל דמשקין בית מטבחיא (דם ומים) דכן

(2) גמרא

(א) שמואל ס"ל דדכן משמעו

(i) דאינן מטמאין במקדש

(1) משום דהא דמטמאין חוץ למקדש לא הוי אלא דרבנן

(2) ובמקדש לא גזור

(ii) אבל מקבלין טומאה אף במקדש

(1) משום דמיטמאי מדאורייתא

(ב) רב ס"ל דדכן משמעו דכן ממש

(i) כלומר

(1) דלא זו בלבד דלא מטמאי במקדש

(2) אלא אף לא מקבלי טומאה במקדש

(א) משום דפליג אשמואל

(ב) וס"ל דהא דמקבלי טומאה חוץ למקדש לא הוי אלא דרבנן

(ג) מחלקותם דרב ושמואל תלוי' בהבנתם

(i) בפסוק לד' בויקרא יא'

(1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא

(2) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא

(ii) מלת "יטמא" איכתוב בקרא ב' פעמים

(iii) לשמואל

(1) חד מהני "יטמא" קאי אמשקין

(2) ודורשהו ליטמא בשוא

(3) ולא דריש לי' ליטמא בפתח צירי

(4) ולכן מיטמאי ולא מטמאי

(iv) לרב

(1) אף חד מהני יטמא לא קאי אמשקין בכלל

- (2) אלא תרוייהו קאי אאוכלין
(3) ומלמדים דאוכלין אינם נטמאין

(א) אלא בדאיכשרי מקודם
(ב) במים

- (i) לפי ילפותא דיטמא ראשון
(ג) או בכל משקין אשר ישתה
(i) לפי ילפותא דיטמא שני

(ד) קשיא

(i) הרי כתיב בקדש

(1) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל

(ii) ומשמעו

(1) דכל דבר שקיבל טומאה בעצמו

(א) כמו משקין לשמואל

(ב) מטמאין בקדש

(2) וא"כ

(א) אי נמי דמדאורייתא לא מטמאי משקין בחולין

(ב) מיהת בקדש מטמאי מדאורייתא

(ה) תירוץ

(i) דבר שאינן מטמא בחולין לא מיקרי "טמא" לענין קרא ד"והבשר אשר יגע בכל טמא"

(ii) והא ראי'

(1) דהרי איתא לרביעי בקדשים

(2) ואפ"ה לא אמרינן דמצד אותו קרא יעשה חמישי בקדש

(3) ומוכרח דרביעי נמי לא איקרי "טמא"

(א) במשמעות אותו קרא

(ו) קשיא

(i) אמאי קא מייתי סייעתא מרביעי בקדש

(ii) דשאני רביעי בקדש

(1) דלמדין אותו בק"ו (עיין בעמוד 40) ולא איקרי טמא בקרא

(iii) מה שאין כן משקין

(1) דאף שאינן מטמאין בחולין

(2) מיהו טמא איקרי בפסוק לד' אליבא דשמואל

(א) לענין קבלת טומאה דידהו בחולין

(3) מהרש"א חלק א'

(א) קשיא

- (i) ודלמא טעמי' דשמואל דמשקין מקבלי טומאה
- (ii) לאו מ"יטמא" דבפסוק לד' אפקי'
- (iii) ויליף לה דמשקין מקבלי טומאה
- (iv) באותו דרוש דרבינו יוסף מירושלים דכבר הוזכר בתוספות לעיל ד"ה ר' יוסי לטעמי' בדף טו:

(v) נקודות הקדמה

- (1) בחולין כ"ע מודי דאין אוכל מטמא אוכל
- (2) אליבא דר' מאיר ס"ל ר' עקיבא דמשקין אינן מטמאין
- (3) ר' עקיבא אית לי' דחולין שניים עושין שלישי לטומאה
- (vi) ומנקודות הללו מוכרח דהאי חולין דנעשה שלישי משקין הן דאיטמאי באוכל שני
 - (1) דאי אפשר לומר
 - (א) --דשני משקין הן
 - (i) דהרי לר' מאיר משקין אינן מטמאין דאורייתא
 - (ב) -- דשני כלי הוא
 - (i) דמדאורייתא אין כלי נעשה שני
 - (ג) -- דמדובר בעצים ולבונה
 - (i) דהרי מדובר בחולין
 - (ד) -- דשלישי אוכלין הן
 - (i) דהרי קבענו דשני אוכל הוא
 - (ii) ובחולין כולי עלמא מודי דאין אוכל מטמא אוכל
 - (vii) ועכשיו שקבענו דלא דצריכין לאוקמי' לקרא דיטמא עלה דמשקין כדי למילף דמקבלי טומאה

- (1) ניחא דלא איקרי משקין "טמא" בקרא
- (2) ודומין לרביעי בקדשים דלא איקרי טמא בקרא
- (3) ומובן נמי דלא קאי עליהן קרא ד"והבשר אשר יגע בכל טמא"
- (4) וקשיא אמאי קא אמרי דליכא להביא סייעתא למשקין מרביעי בקדש

(ב) תירוץ

- (i) אף דרוש זאת דרבינו יוסף מירושלים
- (ii) לבסוף מבוסס הוא על הא דמוכרח
- (iii) דאוכלין שניים הן המה **דטמאו** למשקין ליעשות שלישי
- (iv) וחשוב כאלו כתיב דמשקין שלישי לטומאה הוי
- (v) והלכך מקשי שפיר דלא דמי משקין לרביעי בקדש

(4) מהרש"א חלק ב'

(א) הקדמה

(i) ר"ע

(1) אית לי' לקמן בדף יח. דשלישי פסול בחולין

(2) וקסמין התם אק"ו למילף דרביעי פסול בקדש

(ii) ר' יוסי פליג אר"ע וס"ל דלית שלישי בחולין

(iii) קבענו דבגמרא הכא מקשין דלשמואל דס"ל דמשקין מיטמאי אמאי לא מטמאי מטעם והבשר אשר יגע בכל **טמא**

(ב) קשיא

(i) תיקשי כמו כן לר' עקיבא

(1) אמאי איצטריך לקל וחומר

(2) מאחר דחולין שלישי טמא איקרי

(3) לילף לי' רביעי בקדש מוהבשר אשר יגע בכל טמא

(4) דהרי לדידי' אכן שלישי מקבל טומאה בחולין

(5) וטמא מיקרי

(ג) תירוץ

(i) אין הכי נמי

(ii) לא צריכין לקל וחומר אלא לר' יוסי

רש"י ד"ה ותלושין מי מכשרי

(1) גמרא

(א) בויקרא יא' איתא

(i) בפסוק לג'

(1) וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו

(2) כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשבורו

(ii) בפסוק לד'

(1) מכל האוכל

(2) אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא ("יטמא ראשון")

(3) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא ("יטמא שני")

(ב) לרב למסקנא

(i) לא קאי פסוק לד' אטומאת משקין

(ii) דס"ל דמשקין לא מקבלי טומאה דאורייתא

(iii) אלא קאי אאוכלין דבתחלת קרא ("מכל האוכל")

(iv) ומלמדנו יטמא ראשון

(1) דמים מחוברין מכשירין אוכל לטומאה

(v) ומלמדנו יטמא שני

(1) דתלושין נמי מכשירין אוכל לטומאה

(ג) קשיא לרב (כמבואר ברש"י)

(i) אי אפשר לומר דיטמא שני אמים תלושין קאי

(1) דאם אמנם מכשרי מים תלושין דאורייתא

(2) הוי לן למיפסק דמכשרי נמי במקדש

(3) ואנן קי"ל דתלושין לא מכשרי במקדש

(4) וא"כ מוכרח דיטמא השני לא אתא לרבות מים תלושין להכשר

(5) ומוכרח דאתיא למילף דמשקין מקבלי טומאה

(2) רש"י

(א) אע"ג דמקשן ס"ל דהאי יטמא שני אי אפשר דאתיא להכשר דא"כ אף מים תלושין ליכשרי

(ב) מ"מ ניהא לי'

(i) דאף אי לא אתא היא יטמא שני להכשר

(ii) כבר נודע לן דשאר משקין מכשירין בתלושין

(iii) דשאר משקין כולן תלושין הן

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אף אי שאר משקין כולן תלושין הן

(ii) מ"מ היאך נודע לן דמכשירין אי האי יטמא שני דבשאר משקין משתעי לא אתיא להכשר יטמא

(ב) תירוץ

(i) האי מקשן יליף לי' דין הכשר אחד

(1) בין למים דהוזכרו בחצי ראשון דקרא

(2) בין למשקין דהוזכרו בחצי שני

(ii) מכל הפסוק חוץ מיטמא השני, כזה

(1) "מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא

(א) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי"

(2) דלא הוצרך ליטמא שני דאיטמא ראשון קא סמיד

(iii) ומדאיתא רק חד "יטמא" לענין הכשר למים ולשאר משקין

(1) מוכרח לאוקמי'

(א) למים מחוברין

(i) דהיכא דמצינו לאוקמי' לקרא או במחוברין או בתלושין

(ii) עדיף לן מחוברין

(ב) ולשאר משקין בתלושין

(i) דהרי שאר משקין תלושין הם בכל ענין

דף טז:

רש"י ד"ה הורצה

(1) גמרא

(א) דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה

(2) רש"י (כמבואר במהרש"א)

(א) בזרקו בשוגג הורצה לבעלים והבשר נאכל לכהנים

(ב) בזרקו במזיד

(i) בעלים נתכפרים ולענין זה אין הכי נמי דהורצה

(ii) אבל לא הורצה להיות בשר נאכל לכהנים דקנסא הוא

דף יז.

תד"ה רביעי בקדש

בסיוע ר' צבי לנגר

טבלא א' – שיטת רב אליבא דרש"י					
5	4	3	2	1	
הגוי ב' במסקנא לרבינא טמא וצדקו	הגוי ב' בין בה"א בין במסקנא לר"נ לפי הצעת מהרש"א (בדומה לשיטת רבינא במסקנא)	הגוי ב' במסקנא לר"נ טמא וצדקו (בדומה לה"א)	הגוי ב' בה"א טמא וצדקו	הגוי א' אמרו טהור ולא צדקו דבקושטא טמא הוא	
מת	מת				אבי אבות
לחם	לחם	טמא מת	טמא מת	שרץ ("כנפו דקרא")	אב
נזיד	נזיד	לחם	לחם	לחם	ראשון
יין	יין	נזיד	נזיד	נזיד	שני
שמן או מאכל	שמן או מאכל	יין	יין	יין	שלישי
		שמן או מאכל	שמן או מאכל	שמן או מאכל	רביעי

טבלא ב' – שיטת שמואל אליבא דרש"י								
8	7	6	5	4	3	2	1	
הגוי ב' לפי קושיית תוספות לשיטת רש"י כמבואר במהרש"א	הגוי א' לפי קושיית תוספות לשיטת רש"י כמבואר במהרש"א	הגוי ב' לפי שיטת רש"י כמבואר במהרש"א	הגוי א' לפי שיטת רש"י כמבואר במהרש"א	קושיית מהרש"א על קושיית תוספות	הגוי א' לקושיית תוספות	הגוי ב' טמא וצדקו	הגוי א' טהור וצדקו	
מת		מת						אבי אבות
לחם	שרץ	מה שנגע במת	שרץ (כנפו דקרא)	טמא לנפש	שרץ (כנפו דקרא)	טמא לנפש	שרץ ("כנפו דקרא")	אב
נזיד	לחם	לחם	מה שנגע בכנף	לחם	לחם	לחם	מה שנגע בכנף	ראשון
יין	נזיד	נזיד	לחם	נזיד	נזיד	נזיד	לחם	שני
שמן	יין	יין	נזיד	יין	יין	יין	נזיד	שלישי
כל מאכל	שמן	שמן או מאכל	יין	שמן	שמן	שמן או מאכל	יין	רביעי
	כל מאכל		שמן או מאכל	כל מאכל	כל מאכל		שמן או מאכל	חמישי

(1) הגוי א'

(א) הן ישא איש בשר קדש בכנף בגדו ונגע בכנפו

(i) אל הלחם

(ii) ואל הנזיד

- (iii) ואל היין
 (iv) ואל שמן
 (v) ואל כל מאכל
- (ב) היקדש
 (ג) ויענו הכהנים ויאמרו לא (כלומר דטהור הוא)
 (2) חגי ב'
 (א) ויאמר חגי
 (ב) אם יגע טמא נפש בכל אלה היטמא
 (ג) ויענו הכהנים ויאמרו יטמא
 (3) הקדמה
 (א) רביעי טמא בקודש
 (ב) חמישי אינו טמא בקודש
 (4) הוה אמינא דגמרא אליבא דרב בחגי א' לשיטת רש"י
 (א) רב ס"ל דטעו כהנים בחגי א'
 (i) דמדובר ברביעי בקדש
 (1) באופן דמבואר בטור 1 של טבלא א'
 (ii) אשר בגלל זה לא נמשך שרשרת הנגיעות אלא לרביעי בקדש
 (iii) והלכך טעו כהנים על שלא הכירו דרביעי בקודש טמא
 (ב) שים לב
 (i) אשר "כנפו" דקרא משמעו שרץ
 (ii) ואשר
 (1) משמעו של "שמן ואל כל מאכל"
 (א) הריהו "או לשמן או לכל מאכל"
 (2) ואין משמעו אשר יין נגע בשמן ושמן נגע במאכל
 (3) דאלו כן הי' המאכל חמישי והוי צדקו כהנים באמרם דטהור הוא
 (5) הוה אמינא אליבא דרב בחגי ב'
 (א) נקטינן עכשיו
 (i) אשר "טמא נפש" בחגי ב'
 (ii) משמעו אב הטומאה של טמא מת ולא טומאת אבי אבות הטומאה של מת עצמו
 (ב) ומוקמינן לחגי ב' כבטור 2 בטבלא א'
 (i) אשר
 (1) האי "בכל אלה" של חגי ב' משמעו אותה שרשרת שנטמא בחגי א'
 (2) ולא שאני חגי א' מחגי ב' אלא בהא

- (א) דבחגי א' נטמא הלחם ע"י אב הטומאה של שרץ
 (ב) ובחגי ב' נטמא הלחם ע"י אב הטומאה דטמא מת
- 6) קושיית גמרא לרב
- (א) מאחר דטעו בחגי א'
 (ב) אמאי לא טעו נמי בחגי ב'
- 7) תירוץ ומסקנת ר"נ בטור 3 בטבלא א'
 (א) צודק המקשן בהבנתו של חגי ב' אשר מדובר כשנטמא ע"י אב הטומאה דטומאת מת
 (ב) ברם
- (i) בקיאיין הן באותה אב הטומאה של טמא מת
 (ii) ואין בקיאיין באב הטומאה של טומאת שרץ
- 8) תירוץ ומסקנת רבינא בטור 5
 (א) בחגי ב'
- (i) לא נטמא השרשרת באב הטומאה
 (ii) אלא "טמא נפש" משמעו מת עצמו שהוא אבי אבות הטומאה
- (ב) נמצא דשמן וכל מאכל לא הוי אלא שלישי
 (ג) עכשיו
- (i) בקיאיין היו בשלישי והלכך לא טעו בחגי ב'
 (ii) ולא היו בקיאיין ברביעי והלכך טעו בחגי א'
- 9) שיטת שמואל
- (א) בחגי א' צדקו כהנים
- (i) דאכן טהור הוא
 (ii) מפני שהשרשרת הגיע לחמישי
- (ב) בחגי ב'
- (i) צדקו כהנים באמרם דטמא הוא
 (ii) מפני שהשרשרת לא הגיע אלא לרביעי
- (ג) השתא
- (i) עיין טבלא ב' בטור 1 ובטור 2
 (ii) לאופן דבו מוקים רש"י לחגי א' וחגי ב' לשמואל
- (ד) ותמצא אשר
- (i) כדי להגיע לחמישי בחגי א'
 (1) מכניס שמואל "מה שנגע בכנף" לראשון לטומאה
 (ii) וכדי שלא להגיע לחמישי בחגי ב'
 (1) לא מכניס שמואל "מה שנגע בכנף" ליטמא מן אב הטומאה של טומאת מת

(iii) משום דשמואל ס"ל אשר

(1) "בכל אלה" בלשון חגי ב'

(א) אין משמעו ל"מה שנגע בכנף" של חגי א'

(ב) אלא משמעו לשרשרת של חגי א' דמתחילה מן לחם

(10) תוספות

(א) קשיא

(i) לרש"י אמאי לא מוקים שמואל לחגי א' כבטור 3

(ii) כלומר

(1) אשר ואל כל מאכל בטור 3 בחגי א'

(א) אין משמעו "או לכל מאכל"

(ב) אלא משמעו "ולכל מאכל" כפשוטו

(ג) אשר בגלל הוספת דרגא זו של טומאה

(i) מגיע השרשרת בחגי א' לחמישי

(ii) ומש"ה צדקו כהנים באמרם טהור

(11) מהרש"א

(א) קשיא על קושיות תוספות

(i) אם כן ע"כ דבחגי ב' נמי נוסף דרגא זו של טומאה כמבואר בטור 4

(ii) ולא מצאנו ידינו ורגלינו לבאר הא דצדקו בחגי ב' באמרם טמא

(12) הקדמה להמשך מהרש"א

(א) כדי לפרש דברי תוספות

(i) מקשה מהרש"א תרי קושיות נוספות לשיטת רש"י

(ii) אשר בגלל הני ב' קושיית קא מדייק מהרש"א שיטה אחרת ברש"י

(iii) ואשר לאותה שיטה מובנת קושיית תוספות

(13) המשך מהרש"א -- קשיא א' על שיטת רש"י

(א) רבינא במסקנא לא קאמר לרב אלא הכא שלישי הכא רביעי

(ב) ומנא לי' לרש"י למידק אשר כוונתו דלרב נטמא לחם במת עצמו

(14) תירוץ לקשיא א'

(א) מוכרח

(i) דאף בהוה אמינא לרב כבר ידעינן דבחגי ב' אתיא לטומאה דרך מת עצמו

(1) כמו דבמסקנא בטור 5 של טבלא א'

(ii) ואף רב נחמן במסקנא באמרו "טומאת מת"

(1) משמעו מטומאה של מת עצמו

(ב) ונמצא

- (i) דבין בהוה אמינא לרב בין למסקנא לכל הדעות
- (ii) לא מגיעה השרשרת אלא לשלישי כבטור 5 של טבלא א'
- ג) ברם
- (i) בהוה אמינא ס"ל אשר בגלל שטעו בטומאת שרץ הי' להם לטעות אף בטומאת מת
- (ii) וקמתרץ
- (1) ר"נ דבקיאיין היו בטומאת מת של אותו טור 5
- (iii) וקמתרץ
- (1) רבינא דבקיאיין היו בטומאת שלישי של אותו טור 5
- ד) ואין להקשות דעיקר חידושו של רבינא חסר מן הספר
- (i) דהרי אף קודם תירוצו של רבינא נקטינן אשר מדובר מת עצמו
- 15) השתא דאתינן להכי
- א) מסתבר עוד
- (i) אשר רב ושמואל לא קא מיפליגי באופן טומאתו של חגי א' וחגי ב'
- (ii) ונמצא
- (1) דאף שמואל דפליג על רב
- (2) נמי קמפרש אשר "טמא נפש" משמעו אשר מת עצמו נגע בכל אלה
- 16) המשך מהרש"א – קשיא ב' על שיטת רש"י
- א) אכן מאחר דבטור 1 לחגי א' של טבלא ב' נטמא "מה שנגע בכנף" לשמואל
- ב) מאי טעמא נקט שמואל בטור 2 של טבלא ב' דבחגי ב' לא נטמא "מה שנגע במת"
- 17) אלא מוכרח דרש"י אכן סבירא לי'
- א) דאלו בחגי א' מכניסין "מה שנגע בכנף" לשמואל
- ב) אז בחגי ב' מוכרח מכח "בכל אלה" להכניס "מה שנגע במת" לחגי ב'
- ג) ולשיטת רש"י מוכרח דאוקמינן לשמואל
- (i) חגי א' כבטור 5
- (1) דממשכת עד חמישי והלכך צדקו בהא דאמרם טהור
- (ii) חגי ב' כבטור 6
- (1) ברם מכח דמת עצמו יש לו דרגא מעולה משרץ
- (2) אע"ג דמכניסים "במה שנגע במת"
- (3) לא מגיע שרשרת אלא עד לרביעי
- (4) וצדקו כהנים באמרם טמא
- 18) ועל זה מקשים בתוספות
- א) לאוקמי' לשמואל לחגי א' כבטור 7 ולחגי ב' כבטור 8
- ב) כלומר

- (i) אשר בין בחגי א' בין בחגי ב' ליכא "מה שנגע"
- (ii) ואשר בין בחגי א' בין בחגי ב'
 - (1) איכא דרגת טומאה נוספת
 - (2) ע"י שנטמא מאכל ע"י שמן
- (iii) ואפ"ה נייחא לך בין חגי א' בין חגי ב'
- (iv) משום
 - (1) בעוד שבחגי א' אין מאכל אלא חמישי
 - (2) בחגי ב' דמדובר במת לא מגיע שרשרת אלא לרביעי

רש"י ד"ה וללוי

מטבחיא ליטמא		מטבחיא ליטמא		מטבחיא ליטמא		מטבחיא ליטמא	
דאורי' דרבנן	דאורי' דרבנן	דאורי' דרבנן	דאורי' דרבנן	דאורי' דרבנן	דאורי' דרבנן	דאורי' דרבנן	דאורי' דרבנן
טמא	טמא	טמא	טהור	טהור	טהור	טמא	רב
טמא		טמא	טהור			טמא	שמואל
טהור		טמא					לוי

חגי ב' לרש"י ללוי טמא וצדקו	חגי א' לרש"י ללוי אמרו טהור וצדקו משום דמשקין אינן מטמאין והלכך אין יין מטמא שמן	
טומאת מת	שרץ	אב
ראשון	להם	ראשון
יין ושמן	נזיד	שני
	יין	שלישי
	שמן או מאכל	רביעי

(1) גמרא

(א) קבענו בעמוד **Error! Bookmark not defined.** דלרב

(i) משקי דבי מדבחיא (יין ושמן)

(1) מדאורייתא לא מקבלי טומאה

(2) מדרבנן

(א) מקבלין טומאה אף במקדש

(ב) ומטמאין אף במקדש

(ii) משקין דבי מטבחיא (דם ומים)

(1) אינן מקבלין טומאה במקדש אפילו דרבנן

(2) ואצ"ל דלא מטמאי אחרים

(ב) וקבענו לשמואל

(i) דפליג עלי' דרב לענין קבלת טומאה

(1) דס"ל דכל משקין בין מטבחיא בין מדבחיא

(2) מקבלי טומאה דאורייתא

(3) בין במקדש בין חוץ למקדש

(ii) וס"ל כותלי דרב לענין לטמא אחרים

(א) דמדבחיא מטמאי דרבנן

(ג) והא דאמר יוסי בן יועזר דמשקין דכן במקדש

(i) לרב

- (1) במטבחיא קאמרה דאינם נטמאים אף דרבנן
- (ii) לשמואל
- (1) במטבחיא קאמרה דאינן מטמאין אף דרבנן
- (א) הגם דנטמאין דאורייתא
- (iii) ולתרוייהו לא אתיא דכן למדבחיא
- (1) דס"ל דמטמאין מדרבנן במקדש
- (2) גמרא כאן (כמבואר במהרש"א)
- (א) ועכשיו מוסיפין דלוי
- (i) פליג בין ארב בין אשמואל
- (1) ואוקמי' להא דדכן אמדבחיא דיין ושמן
- (ii) ופליג ארב
- (1) בהא דאמר רב דלר' יוסי בן יועזר דכן מלקבל טומאה
- (2) דהרי ללוי
- (א) דקסבר דבמדבחיא משתעי ר' יוסי בן יועזר
- (ב) מוכרח מחגי דלכל הפחות נטמאין
- (iii) ופליג עלי' דרב ושמואל תרוייהו
- (1) בהא דאמר לוי דמדבחיא אינן מטמאין אף דרבנן
- (iv) אבל אודי לי' לשמואל
- (1) בהא דאמר שמואל דלר' יוסי בן יועזר דכן משמעו מלטמא
- (2) אלא דפליג עלי' בהא
- (א) דלשמואל קאי ר' יוסי בן יועזר אמטבחיא
- (ב) וללוי קאי אמדבחיא
- (i) כלומר דגם מדבחיא אינם מטמאין אף דרבנן
- (v) קשיא
- (1) לעיל בעמוד **Error! Bookmark not defined.** הוכרחנו לפרש בין לרב בין לשמואל
- (2) דמדבחיא מטמאין מדרבנן
- (3) דהרי הוכחנו מקראי דחגי דיין מטמאין שמן
- (4) והאיך נתרץ לחגי אליבא דלוי
- (vi) תירוצ
- (1) בחגי א' נפרש
- (א) דבחגי א' צדקו כהנים באמרם דטהור ה'י
- (ב) לפי
- (i) שאע"ג דבקושטא נטמא היין ע"י הנזיד דלאו משקין הוא

- (ii) אין בכוחו של היין לטמא שמן
- (iii) דהרי קבענו דלדידי' מדבחיא לא מטמאי
- (2) בחגי ב' נפרש

(א) דמדובר דין ושמן שניהם ביחד נטמאו

1. ע"י ראשון

2. שלא של משקין

(ii) וצדקו כהנים באמרם דנטמאו

(3) מהרש"א

(א) קושיות על שטת רש"י

(i) בגמרא משמע דבין בחגי א' ובין בחגי ב' (1) משתעי בכשיין ושמן נטמאו ביחד מטומאה דלאו משקין

(ii) אם צודק רש"י דחגי א' שונה מחגי ב' רק בהא

(1) דבחגי א' משתעי כשנטמא היין לבדו

(2) ובחגי ב' משתעי כשנטמא ביחד בשמן

(א) אמאי קא שני בדבורי'

(i) ובחגי א' מזכיר שרץ

(ii) ובחגי ב' מזכיר טמא נפש

(iii) אמאי הוצרך חגי א' להקים ציור בו שמן רביעי הוא

(1) הרי אינו נטמא ביין אף ביין ראשון

(iv) אמאי מדגישין בגמרא דבחגי ב' נטמאו כולן ביחד

(1) בנגיעת ראשון

(2) ולא בנגיעת אב הטומאה

(ב) תירוץ

(i) הי לך שטה חדשה בגמרא דלא כפירוש רש"י

(ii) מידע קא ידעי כהנים דמשקין נעשין מיהת ראשון לטומאה

(1) מאותו קרא דעליו קא סמך שמואל לעיל

(2) דהיינו מיטמא דקרא דויקרא יא' לד' (עיין עמוד 3)

(3) דמדובר במשקין שנטמאו בשרץ

(iii) חגי בשאלותיו כוון לברר אי ידעי כהנים דמשקין נעשין שניים

(1) בחגי א'

(א) בשרשרת שהתחילה בשרץ

(ב) ויין ושמן נטמאו ביחד ע"י ראשון

(2) בחגי ב'

(א) בשרשרת שהתחילה במת

(ב) וגם כן נטמאו יין ושמן יחד ע"י ראשון

(iv) ובשום אחד משאלותיו לא משתעי בשלישי או רביעי

דף יז:

גמ' והא ר' שמעון

(1) גמרא

(א) ברייתא א'

(i) ר' שמעון סבירא לי' דטומאת משקין דאורייתא

(ב) ברייתא ב'

(i) לר' שמעון מי מטבחיא (דהיינו בפנים)

(1) טמאין בכלי

(2) אבל טהורין בקרקע

(א) דמדאורייתא מקוה אינה מקבלת טומאה

(ב) וטמאין בקרקע בחוץ רק מדרבנן

(ג) רב פפא

(i) אף אם טומאת משקין דאורייתא

(ii) טהורין בפנים

(iii) משום הלכה למשה מסיני

(ד) הקדמה

(i) מאחר דנודע לן מברייתא א' דר"ש ס"ל דטומאת משקין דאורייתא

(ii) מציע מהרש"א ב' שטות בהן לנמק טעמי' דר' שמעון בברייתא ב' דבפנים טמאין בכלים וטהורין בקרקע

(ה) שטה א'

(i) צודק רב פפא דאכן איטהרי בפנים מצד הלכה למשה מסיני

(ii) ובחוץ נשאר דיני' דמטמאין מדאורייתא כדמעיקרא

(iii) וטמאין בפנים משום דאתו רבנן ונחתי לדיני פנים לגזור בכלים בפנים

(iv) קשיא

(1) מאחר דאתי רבנן לטמא בכלים בפנים נגד הל"מ

(2) אמאי לא נחתי נמי לטמא בפנים לקרקע נגד דין טהרה דקרקע מחמת דראוי למקוה

(3) דמה לי כלים מה לי קרקע

(v) תירוץ

(1) מוכרח דשיטה א' משבשתא היא

(2) וצריכין ללכת בשטה ב'

(2) שטה ב'

(א) רב פפא לא צודק

- (ב) ולא איטהר מטעם הלכה למשה מסיני
- (3) ונמצא דהא דמשקין מיטמאי בחוץ ובפנים דין דאורייתא היא
- (א) ולא גזור בה רבנן מידי
- (ב) וניחא דלא גזור נמי בקרקע לפנים
- (4) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) אמאי הוצרך מקשן לברייתא א' כדי להקשות לרב פפא
- (ii) הרי ברייתא ב' גופה דס"ל דבכלים טמאים בפנים מוכרח דליכא הל"מ
- (ב) תירוץ
- (i) אי לאו ברייתא א'
- (1) דמלמדנו דר' שמעון אית לי' טומאת משקין דאורייתא
- (ii) היינו הולכים בשטה ג'
- (1) דמיני' ליכא למיפרך לרב פפא מידי
- (ג) שטה ג'
- (i) ר' שמעון ס"ל דמשקין לא מטמאין דאורייתא
- (ii) והלכך מדאורייתא טהורין בין בפנים בין בחוץ
- (iii) ואתי רבנן בגזירה דלהון
- (1) להקים מדרבנן אותן דיני טומאה דאית בהון מדאורייתא למ"ד טומאת משקין דאורייתא
- (iv) קשיא
- (1) אמאי לא גזור נמי לקרקע בפנים דמה לי כלים מה לי קרקע
- (v) תירוץ
- (1) הרי קבענו דלא גזרי רבנן אלא דיהא להן דרבנן אותן דינים דטמאים דאורייתא למ"ד טומאת משקין דאורייתא
- (2) ולמ"ד טומאת משקין דאורייתא אינן טמאין בקרקע מחמת דראוי למקוה
- (vi) שים לב
- (1) דשאני הכא משיטה דלעיל בה גזרי רבנן נגד הלכה למשה מסיני
- (2) דהתם דייקי רבנן **שיהא טמא** נגד גורמים לטהרה (כמו הלכה למשה מסיני וראוי למקוה)
- (3) משא"כ הכא
- (א) דליכא גורמים לטהר אלא דלית דין דמשקין מטמאין דאורייתא
- (ב) ולא אתינן אלא להקים אותו דין דרבנן באותו ציור דהוי לי' אלו מטמאי משקין דאורייתא

דף יח.

סוגיא דר' עקיבא ור' יוסי

רש"י ד"ה ואי ס"ד ותד"ה לא מצינו ותד"ה רבינא

(1) קראי בויקרא יא

(א) פסוק לג'

(i) וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו

(ii) כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשבורו

(ב) פסוק לד'

(i) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא

(ii) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא

(ג) פסוק לח'

(i) וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם

(2) ברייתא בדף יד.

(א) יכול יהא אוכל מטמא אוכל

(i) ת"ל וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא

(1) הוא טמא ואין עושה כיוצא בו טמא

(3) דף טז.

(א) ר' יוסי ס"ל דמשקין מטמאין דאורייתא

(4) דף יח.

(א) ר' עקיבא אית לי'

(i) דפסוק לג' "וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו וכו' "

(1) קא משתעי באוכלין דהרי קרא לד' ממשיך מיני' ומתחיל "מכל האוכל"

(2) ודורשין כתיב דידי' כאלו כתיב יטמא (בפתח וצירי)

(א) ומיני' קא יליף דאוכלין בתוך כלי ראשון

(ב) דשניים הם

(ג) מטמאין חולין לעשותם שלישי

(ב) וקאמר ריש לקיש

(i) דפסוק לד' במשקין קמשתעי

(ii) ור' עקיבא דורש גם ה"יטמא" בפסוק לד' בפתח צירי

(iii) ולכן מפקינן מיני' דמשקין מטמאין אוכלין

(iv) והא דס"ל לר' יוסי דמשקין מטמאין דאורייתא

(1) אליבא דר' עקיבא אמרה

ג) קשיא

- (i) מהיכי תיתי דפסוק לד' אתי להורות דמשקין מטמאין אוכלין
- (ii) דלמא ילפינן מינ' דמשקין מטמאין משקין
- ד) תירוצו דרבינא (כמבואר במהרש"א לפי שיטות רש"י ותוספות)
 - (i) ממיעוט ד"טמא הוא" בפסוק לח'
 - (1) מפקינן דאוכלין אינן מטמאין אוכלין
 - (ii) ומוכרח דאוכלין מיהת מטמאין למשקין
 - (1) לפי רש"י¹
 - (א) דמדאיצטריך למעוטי דאינן מטמאין אוכלין
 - (ב) משמע דמיהת מטמאין משקין
 - (2) לפי תוספות
 - (א) מאחר דקבענו ממיעוט דטמא הוא בפסוק לח'
 - (ב) דלא מטמאי אוכלין
 - (ג) מוכרח דמרבווי
 - (i) דיטמא בפתח צירי בפסוק לג' לענין אוכלין
 - (ד) נפקא לן דמטמאין מיהת למשקין
- (iii) ואי אמרת דפסוק לד' אתי לאורויי דמשקין מטמאין משקין
 - (1) לא איצטריך לן עוד יטמא בפתח צירי
 - (2) דהרי בין אוכלין בין משקין שווין ומטמאין משקין
 - (iv) והלכך מוכרח דאותו יטמא דפסוק לד'
 - (1) אתי לאורויי דמשקין מטמאין אוכלין
- v) קשיא
 - (1) ודלמא אותו יטמא דפסוק לד'
 - (2) אתא למילף דמשקין שונין מאוכלין
 - (3) משום דמשקין מטמאין בין אוכלין בין משקין
- (vi) תירוץ (כמבואר בתוספות)
 - (1) אף מיטמא חדא לאוכלין ומשקין
 - (2) הוינא ידענא
- (א) דמשקין מטמאין בין אוכלין בין משקין
 - (i) דמהיכא תיתי לך למעטינהו

¹עייין בדף יט. ברש"י ד"ה אמר לי'

- (ב) ודאוכלין מטמאין רק למשקין
- (i) דהרי מיעטינהו לאוכלין ממיעוטא דטמא הוא
- (3) והשתא דאיתי' להאי יטמא יתירתא
- (4) חשוב כמו רבוי
- (5) ואין רבוי אחר רבוי אלא למעט
- (6) דמשקין אינן מטמאין למשקין

תד"ה ומה כלי

א'	ב' קו' תוס'	ג'	ד' קו' בעה"מ	ד(ב) קו' בעה"מ
ומה כלי שמתמא משקין	ומה אוכל שמתמא משקין	ומה משקין שמתמאין אוכלין	ומה משקין שמתמאין אוכלין	ומה אוכלין שמתמאין משקין
אין מטמא כלי	אין מטמא אוכל	אין מטמאין כלי	אין מטמאין משקין	אין מטמאין אוכלין
משקין מחמת כלי דקילי דמכח כלי באות	משקין מחמת אוכל דקילי דמכח אוכל באות	אוכלין שאינן מטמאין אוכלין	אוכלין שאינן מטמאין אוכלין	משקין שאינן מטמאין משקין
אינו דין שאינן מטמא כלי	אינו דין שאינן מטמאין אוכלין	אינו דין שאינן מטמאין כלי	אינו דין שאינן מטמאין משקין	אינו דין שאינן מטמאין אוכלין

(1) גמרא

(א) ר' עקיבא קדריש פסוק לג'

(i) כלומר: וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשבורו

(1) דבענין אוכלין קא משתעי

(2) דהרי קרא דלקמי' ב"מכל האוכל" מתחיל

(ii) כאלו כתיב יטמא בפתח וצירי

(iii) ומיני' קא יליף דאוכלין בתוך כלי ראשון

(1) דשניים הם

(2) מטמאין אוכלין חולין לעשותן שלישי

(ב) וקמוסיף ריש לקיש דקסבר ר' יוסי

(i) דמדדריש ר' עקיבא בפסוק לג' לענין אוכלין

(1) יטמא בפתח וצירי

(ii) ידרוש כמו כן בפסוק לד'

(iii) כלומר

(1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא

(א) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא

(i) דבמשקין קא משתעי

(2) להורות דמשקין מטמאין אוכלין

(3) דהרי גם בפסוק לד' כתיב יטמא בפתח צירי

- (ג) קשיא
- (i) ואימא דיטמא בפתח צירי לטמא את הכלים אתא
- (ד) תירוץ
- (i) מק"ו א' בטבלא מוכרח דמשקין מחמת כלי אינן מטמאין כלי
- (ii) מק"ו ג' מוכרח דאוכלין נמי אין מטמאין לכלי
- (ה) בדרך אגב תדע
- (i) דאותו דין קל (כאן בחלק ב' של הקל וחומר)
- (ii) שמעבירין מחומר לקל מכח הקל וחומר
- (iii) נקרא "עיקר דינא"
- (ו) ועוד בדרך אגב
- (i) דק"ו כעין ק"ו א' שבו קלות הקל
- (ii) שרשו מהא דכל כוחו אינו בא אלא מחומר
- (iii) נקרא "ק"ו מיני' ובי"
- (iv) ויש לו תקיפות מסויימת ביחס לגבי ק"ו דקולות וחומרות שבו יוצאות מדיניהן היחסיות
- (2) תוספות
- (א) קשיא
- (i) גילף
- (1) מקל וחומר ב' בטבלא דמשקין אינן מטמאין אוכלין
- (ii) וגילף
- (1) מהיפוכו דקל וחומר ב' דאין אוכלין מטמאין משקין
- (ב) תירוץ
- (i) בקל וחומר א'
- (1) קילותא דכלי דאינו מטמא כלי
- (2) תוצאה היא מקלישת טומאתו בדרגתו דראשון לטומאה
- (א) ביחס לתוקף טומאתו בדרגת אב הטומאה
- (3) והא ראי' דכלי אב הטומאה אכן מטמא כלים
- (4) והלכך מסתבר דטומאת כלי דבאת מכחו גם כן תהא קלישה
- (ii) משא"כ בקל וחומר ב'
- (1) אי יכולתו דאוכל לטמא אוכל לאו תוצאה היא מקלישת טומאתו
- (א) כלומר לאו קולא היא
- (2) אלא אתיא מכלל דאינו מטמא כיוצא בו
- (3) ולית סברא להעביר אותו דין לקל
- (3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) ניהדר לקל וחומר ג' בו למדנו דאין אוכלין מטמאין לכלי

(1) מה משקין דחומרין דמטמאין אוכלין

(2) קבענו בקל וחומר א' דיש להם דין קל דאינן מטמאין כלי

(3) אוכלין דקילי דאינן מטמאין אוכלין

(4) אינו דין שאינן מטמאין כלי

(ii) לסברת תוספות

(1) ניפרכי' לקל וחומר ונימא דהא אוכלין אינן מטמאין אוכלין לאו מקולא דידהו קא נפיק אלא

מכח דרוש מיוחד להן

(ב) תירוץ

(i) אותו פירכא לא מקשינן אלא בעיקר דינא דקל וחומר

(ii) ועיקר דינא דקל וחומר דא בחלק ב' דידי' איתא

(1) דהיינו דין דאין מטמאין כלי

(2) דאותו דין מעבירין לקל ע"י הקל וחומר

(4) בעל המאור

(א) קשיא

(i) נימא קל וחומר ד'

(ii) להפיק מיני' דאוכלין לא מטמאי משקין

(ב) תירוץ

(i) אי דרשינן הכי

(ii) מוכרחין נמי לדרוש גם להיפוך קל וחומר ד' (ב')

(iii) ולא ישאר לנו ציור למילף מידי מכתוב דיטמא בפתח צירי²

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הרי יישאר לנו לאוקמה ליטמא בפתח צירי

(ii) למילף דמשקין מטמאי כלים

(iii) ולהפריך ק"ו א' דממנו למדים דאינן מטמאין לכלי

(ב) תירוץ

(i) נמצא שעלינו לבחור בין ק"ו א' וקל וחומר ד'

(ii) דמיפריכי להדדי

²דוק ותמצא דקל וחומר ד' והיפוכו קאי לכל אוכלין ומשקין, משא"כ קל וחומר ב' והיפוכו לא קאי אלא על משקין מחמת אוכל ואוכל מחמת משקין, והלכך לקל וחומר ד' והיפוכו יכולנו להשיב דלא ישאר לנו מאי להפיק מיטמא, ואין להשיב ככה לקל וחומר ב' והיפוכו

- (iii) ועדיפי לנו קל וחומר א'
(1) דהקל נובע מנבי' ובי'
(2) מהא דבא כחו של חומר הוא
(iv) מקל וחומר ד'
(1) דחומר וקל דילי' מבוסס על תקיפתן יחסית לענין טומאה
(6) גנזי יוסף
(א) קשיא
(i) היל' לו למהרש"א לתרץ עוד
(ii) דאיכא למיפרכי' לקל וחומר ד'
(iii) באותו פירכא דמיפרכינן לקל וחומר ב'
(iv) כלומר
(1) דהא דמשקין אינן מטמאין משקין
(2) אינו תוצאה מקלישת טומאתן
(3) אלא דין מיוחד דידה

דף יח:

תד"ה ולאז מק"ו קאתי

א'	ג'	ג' (א')	ג' (ב')	ה'	ז'
כלי שמתמא משקין	משקין בין מחמת כלי (מק"ו א') בין מחמת שרץ (מק"ו ה') שמתמאי אוכל	משקין מחמת כלי שמתמאי אוכל	משקין מחמת שרץ שמתמאי אוכל	משקין הבאין מחמת כלי (שנתמא בשרץ)	אוכל הבא מחמת שרץ
אין מטמא כלי	אינו מטמא כלי	אינו מטמא כלי	אינו מטמא כלי	נטמאו ומטמאי	מטמא משקין לטמאות
משקין מחמת כלי	אוכל בין מחמת כלי בין מחמת שרץ שאינו מטמא אוכל	אוכל מחמת כלי שאינו מטמא אוכל	אוכל מחמת שרץ שאינו מטמא אוכל	משקין הבאין מחמת שרץ	שרץ גופי'
אינו דין שאינן מטמא כלי	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שנתמאו ומטמאי	כ"ש שמתמא משקין לטמאות
				ודיו- לא מטמאין כלי	

(1) גמרא

(א) מק"ו א' דנין דמשקין מחמת כלי אינן מטמאין לכלי

(ב) והדר אתינן מקל וחומר ה'

(i) א'

(1) דמשקין מחמת שרץ מיטמאי

(ii) ב'

(1) דמחמת שרץ לא מטמאי לכלי

(א) דאמרינן דיו לגבי קל וחומר א'

(ג) ואח"כ

(i) בק"ו ג' דנין ממשקין

(1) דאוכלין לא מטמאי כלי

(ד) דוק מדלהלן

(i) דאע"ג דלא הובא בגמרא אלא ק"ו ג'

(ii) לעיון צריכין לחלוק אותו לשנים כבטבלא

(iii) ולמילף ממנו

(1) בק"ו ג' (א) ממשקין מחמת כלי

(א) דאוכלין מחמת כלי לא מטמאי לכלי

(2) בק"ו ג' (ב) ממשקין מחמת שרץ

(א) דאוכלין מחמת שרץ לא מטמאי לכלי

(2) תוספות (כמבואר במהרש"א)

(א) קשיא

(i) קשיא, חלק א'

(1) אכן צדקת

(א) דטומאת משקין מחמת כלי מטומאת כלי קאתי

(ב) וכלי לא מטמאי לכלי

(ג) והלכך מחזור ק"ו א'

(2) וכתוצאה מזו

(א) מוכרח להפיק מק"ו ג' (א')

(i) דאוכלין מחמת כלי נמי לא מטמאין לכלי

(ii) קשיא, חלק ב'

(1) ברם הא דאוכלין מחמת שרץ מטמאי

(א) מפיקין בלימודים מיוחדים שהבאנו אותם בעמוד 23 ועמוד 47

(ב) בלי אמצעות משקין מחמת שרץ

(2) ולהיפוך יכולנו להפיק משקין מחמת שרץ

(3) מאוכלין מחמת שרץ ע"י ק"ו ז'

(א) בלי למיסמך כלל על קל וחומר ה'

(4) ואם תלך בדרך זו לא יהא לך דיו

(א) למילף מיני' דמשקין מחמת שרץ לא מטמאי לכלי

(ב) ולא יימצא לך קל וחומר ג' (ב')

(i) דהרי אותו ק"ו מבוסס על קל וחומר ה'

(ii) ובאותה דרך שאנו הולכין בה

1. לא נחתינן לק"ו ה'

a. למילף מיני' דמשקין מחמת שרץ

i. לא מטמאי לכלי

(iii) ולהיפוך אכן אית לן דמטמאין לכלי

(ב) תירוץ

- (i) אי אפשר לך לחלק ק"ו ג' (א) מק"ו ג' (ב)
- (ii) דק"ו ג' (ב) כעין פירוש לק"ו ג' (א) הוא
- (iii) משום דתרוייהו

- (1) מתחילין במשקין שמתמאין אוכל
- (2) וילפינן מנהון דאוכל אינו מטמא כלי
- (iv) והלכך באותו רגע דנחתינן לקל וחומר ג' (א)
 - (1) למיגמר מקל וחומר א'
 - (2) דאוכלין מחמת כלי לא מטמאי לכלי
- (v) חשוב כאלו כבר נחתינן
 - (1) לקל וחומר ה'
 - (א) למיגמר מיני'

- (i) דמשקין מחמת שרץ מטמאין
- (ii) ודלא מטמאין לכלי
- (2) ולקל וחומר ג' (ב)
 - (א) למיגמר מקל וחומר ה'
 - (ב) דאוכלין מחמת שרץ לא מטמאין כלי

(3) מהרש"א

- (א) ניהדר לקושית התוספות דמקל וחומר ז'
- (i) הוי מצי למילף דמשקין מיטמאי משרץ
- (ב) קשיא

(i) גם כן הוי מצי למילף לי' מקל וחומר ט' וט' (ב) דלהלן

ט'	ט' (ב')	י'
מה אוכל שחומר שאינו מיטמא מאוכל	מה אוכל שאינו עלול לקבל טומאה	מה כלי שבא מחמת שרץ ומטמא אוכל
מיטמא משרץ לטמאות	מיטמא משרץ לטמאות	אינו מטמא כלי
משקין שמיטמא מאוכל	משקין דעולין לקבל טומאה	אוכל שבא מחמת שרץ שאינו מטמא אוכל
אינו דין שמיטמא משרץ לטמאות	אינו דין שמיטמאי משרץ לטמאות	אינו דין שאינו מטמא כלי

(ג) ניהדר לתירוץ התוספות

- (i) דק"ו ג'
- (1) בסיוע מק"ו ג' (ב)
- (א) דחשוב כפירושא לגבי ק"ו ג'
- (ii) מספיק להפיק מיני' דאוכלין מחמת שרץ אינם מטמאין כלי

(ד) קשיא

(i) אמאי לא מתרצי דמפני קל וחומר י'

(ii) דקשקלי וטרי בי' להלן בתוספות

(iii) מוכרח דאוכלין מחמת שרץ אינם מטמאין כלי

(ה) תירוץ

(i) ניהא להו לתוספות לסמוך אקל וחומר ג' (ב')

(ii) דדומה והוי כפירוש לקל וחומר ג' (א') דהובא בגמרא

(iii) מלסמוך על קל וחומר י' דלא הובא בגמרא כלל

תד"ה דיו

א'	ג'	ה'	יא'
כלי שמתמא משקין	משקין שמתמאי אוכל	משקין מחמת כלי (כלומר שנטמאו בכלי שנטמא (בשרץ)	כלי אינו מיטמא מאויר כלי חרס
אין מטמא כלי	אינו מטמא כלי	נטמאו ומטמאי אוכלין	אבל מיטמא משרץ ליעשות ראשון
משקין מחמת כלי	אוכל שאינו מטמא אוכל	משקין הבאין מחמת שרץ	משקין שמיטמאין באויר כלי חרס ליעשות שני
אינו דין שאינן מטמא כלי	אינו דין שאינן מטמא כלי	אינו דין שנטמאו ומטמאי אוכלין	אינו דין שמיטמאין משרץ ליעשות ראשון
		ודיו- לא מטמאין כלי	

(1) גמרא

- (א) מקל וחומר א' למדנו דמשקין מחמת כלי לא מטמאי כלי
 (ב) מקל וחומר ה' ממשקין מחמת כלי מפקינן דמשקין מחמת שרץ מיטמאי
 (ג) בגלל דיו לגבי קל וחומר ה' קבענו דמשקין מחמת שרץ לא מטמאי כלי
 (ד) מטעם קל וחומר ג' קבענו דאוכלין (אף כשמיטמאי משרץ) לא מטמאי לכלי
 (2) תוספות (כמבואר במהרש"א)

(א) קשיא

(i) אמאי לא אמרינן דיו ללמד

(1) דמשקין מחמת שרץ שניים הן

(2) כמו משקין מחמת כלי ראשון ושניים הן

(ב) תירוץ

(i) עיין בתוספות

(ג) קשיא

(i) נימא דמשקין שמיטמאי משרץ ראשונים הוי

(ii) מכח ק"ו יא'

(ד) תירוץ

(i) הרי גם באותו קל וחומר איכא למימר דיו

(ה) קשיא

(i) עיין בעמוד 25 דשם בררנו חלקו דקל וחומר דמיקרי "עיקר דינא"

(ii) וגם הבאנו שם פירכא מסויימת דלא מקשינן אלא על עיקר דינא

(iii) ושמה גם דין דיו לא אמרינן אלא בעיקר דינא

(iv) והכא

(1) בעיקר דינא בשלב ב'

(א) דהיינו "אבל מיטמא משרץ ליעשות ראשון"

(2) לא שייך דיו כל עיקר

(v) ולא שייך דיו כל עיקר אלא בדין טומאת שני בשלב ג'

(1) "משקין שמתמאין באויר כלי חרס ליעשות שני"

(2) והאי שלב ג' לאו עיקר דינא הוא אלא "סוף דינא" הוא

(ו) תירוץ

(i) אי אפשר לתרץ כן

(ii) דמהיכי תיתי דדין דיו לא קאי רק אעיקר דינא

רש"י ד"ה יטמא דרישא וד"ה משקה שמתמא אוכל ותד"ה וכי תימא

א'	ג'	ה'	י'	י' (ב')	יג' (ב')
כלי שמתמא משקין	משקין שמתמאי אוכל	משקין הבאין מחמת כלי (שנטמא בשרץ)	כלי שמתמא אוכל	כלי שמתמא משקין	אוכלין הבאין מחמת כלי (שנטמא בשרץ)
אין מטמא כלי	אינו מטמא כלי, אף אם המשקין נטמאו משרץ (מק"ו ה')	נטמאו	אינו מטמא כלי	אינו מטמא כלי	נטמאו
משקין מחמת כלי	אוכל שאינו מטמא אוכל	משקין הבאין מחמת שרץ	אוכל שאינו מטמא אוכל	משקין שאינו מטמא משקין	אוכלין (הבאין מחמת שרץ)
אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שנטמאו, ודיו	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שנטמאו, ודיו

(1) גמרא

- (א) מקל וחומר א' למדנו דמשקין מחמת כלי לא מטמאי כלי
- (ב) מקל וחומר ה' ממשקין מחמת כלי מפקינן דמשקין מחמת שרץ מיטמאי
- (ג) בגלל דיו לגבי קל וחומר ה' קבענו דמשקין מחמת שרץ לא מטמאי כלי
- (ד) מטעם קל וחומר ג' קבענו דאוכלין (אף כשמיטמאי משרץ) לא מטמאי לכלי
- (ה) קשיא

- (i) ניהדר לקל וחומר ג' דממנו מפקינן דאוכלין לא מטמאי כלי
- (ii) אמאי לא נימא דאוכלין חמירי ממשקין
- (iii) דהרי אוכלין מטמאי משקין בעוד שמשקין אינן מטמאין משקין

(1) תירוץ

- (i) הא דאוכלין מטמאי משקין אינו תוצאה מחומרת אוכלין
- (ii) אלא תוצאה הוא מעלילת משקין ליטמא
- (iii) והא ראי' דמשקין מיטמאי אף בלי הכשר

(2) רש"י

(א) קשיא

- (i) להפיק דאוכלין לא מטמאי כלי

- (1) אמאי לא משתמשין בקל וחומר יג'
 (2) ובזאת תרווח בב' אופנים
 (א) דק"ו יג' מסוג "מיני' ובי" הוא
 (i) דהרי קלותו של אוכל נובע מזה דכל כחו מכלי קאתי
 (ii) ואמרנו לעיל בד"ה מה כלי בעמוד 25
 (iii) דיפה כחו דקל וחומר מיני' ובי'
 1. יותר מקל וחומר דבו חומרותו דמלמד וקלותו דנלמד
 2. נובעות מיחסית דיניהם
 (ב) דבק"ו יג' לא יוקשה לך קושית "נימא דאוכלין חמירי ממשקין וכו"

(ב) תירוץ

- (i) ק"ו יג' לא יועיל לאוכל מחמת שרץ
 (1) דהרי אותו אוכל לא מכח כלי קאתי
 (2) ולא חשוב כקל לגבי'

(ג) קשיא

(i) ניהדר

- (1) לק"ו א' לעיל דממנו מפקינן דמשקין מחמת כלי לא מטמאי כלי
 (2) דגם ק"ו א' מיני' ובי' הוא דקלותו דמשקין לגבי כלי
 (א) נובע מהא דמכח כלי קאתו
 (3) והוצרכנו לקל וחומר ה' להפיק דמשקין מיטמאי משרץ
 (4) ומטעם דיו קבענו דמשקין מחמת שרץ לא מטמאי כלי
 (ii) עכשיו לגבי אוכלין נילך בשטה דומה
 (1) מק"ו יג' דמיני' ובי' הוא נפיק דאוכלין מחמת כלי לא מטמאי כלי
 (2) ואה"נ דממנו אין להפיק דיני' דאוכלין מחמת שרץ
 (3) אבל נסמוך על קל וחומר יג' (ב')
 (א) דדומה לקל וחומר ה'
 (4) להפיק דאוכלין מיטמאי משרץ
 (5) ואז נימא מטעם דיו דאוכלין מחמת שרץ לא מטמאי כלי

(ד) תירוץ

(i) עיין רש"י

(3) מהרש"ל

- (א) עוד ה' רש"י יכול לתרץ דאלו במהלך ק"ו יג' אזלינן
 (ב) לא הוצרכנו לק"ו יג' (ב') להפיק דאוכלין מחמת שרץ מטמאי
 (i) דהרי כבר למדנו דין זה מאותן לימודין שהבאנו בעמודי 23 ו47

- ג) בכך דאלו סמכנו על קל וחומר יג'
- ד) לא היינו צריכין לקל וחומר יג' (ב') ודיו שלו
- ה) והיינו סוברים דאוכלין מחמת שרץ מטמאי כלי
- ו) דמהיכי תיתי שלא יטמאי גם לכלי

(4) מהרש"א

א) רש"י בפירושו אמנם כוון לשטת מהרש"ל

(1) תוספות

א) קשיא

(i) במקום להקשות מקל וחומר יג'

(1) דלגבי' משיבין דלא סגי למילף אוכל מחמת שרץ

(ii) נביא קל וחומר י'

(iii) ואע"ג דקל וחומר זו אינו מיני' ובי'

(iv) מ"מ עדיף הוא

(1) דלא זו בלבד שגם הוא מתרץ לן קושית "נימא דאוכלין חמירי ממשקין וכו'"

(2) אלא אף זו דמפקינן מיני'

א) דבין אוכלין מחמת כלי

ב) ובין אוכלין מחמת שרץ

(3) לא מטמאי לכלי

(2) מהרש"א

א) קשיא

(i) אמאי לא הקשו כמו כן לענין משקין

(ii) במקום לסמוך אקל וחומר א' וקל וחומר ה'

(1) נביא ק"ו י' (ב')

(2) דקאי אמשקין בין מחמת כלי בין מחמת שרץ

ב) תירוץ

(i) במשקין עדיפא לן

(1) לסמוך על קל וחומר א' וקל וחומר ה' דמיני' ובי' הויין

א) ולית פירכא עלייהו

(2) מלסמוך אקל וחומר י' (ב') דאינו קל וחומר מיני' ובי'

(ii) ושים לב דשאני משקין מאוכלין

(1) דבמשקין ליכא לאפרוכי כמו דפרכינן לגבי אוכלין

א) דדילמא אוכלין חמיר וכו'

גמרא רש"י ותוספות ומה מחוסר כפורים וכו' ותד"ה למדנו

טז'	יז'	יח'	יט'	כ'
מחוסר כפורים מותר בתרומה	טבול יום מותר בחולין	טבול יום מותר בחולין	מחוסר כפורים מותר בתרומה	טבול יום מותר בחולין
מחוסר כפורים אסור בקודש	טבול יום אסור בתרומה	טבול יום אסור בתרומה	מחוסר כפורים אסור בקודש	טבול יום אסור בקודש
תרומה שפסול בשלישי	חולין נעשית שני	חולין נעשית שלישי	תרומה נעשית רביעי	חולין נעשית שני
אינו דין שיעשה רביעי בקודש	אינו דין שתרומה תיעשה שלישי	אינו דין שתרומה תיעשה רביעי	אינו דין שקודש יעשה חמישי	אינו דין שקודש יעשה שלישי

(1) גמרא

(א) קראי בויקרא יא'

(i) פסוק לג'

(1) וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו

(2) כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשבורו

(ii) פסוק לד'

(1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא

(2) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא

(iii) פסוק לה'

(1) וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם

(ב) קרא בויקרא ז' פסוק יט'

(i) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל

(ג) ר' עקיבא

(i) קדריש פסוק לג' לענין אוכלין

(1) דהרי קרא לד' דמתחיל "מכל האוכל"

(2) ממשיך מיד לאחר קרא לג'

(ii) וקדריש לי' ליטמא בקרא לג'

(1) כאלו כתיב יטמא בפתח וצירי

(2) ומיני' קא יליף דאוכלין בתוך כלי ראשון

(3) דשניים הם

(iii) מטמאין חולין לעשותם שלישי

(ד) בדף יח. קאמר ריש לקיש בשם ר' יוסי

- (i) דמדדריש ר' עקיבא בפסוק לג' לענין אוכלין
 (1) יטמא בפתח וצירי
- (ii) ידרוש כמו כן בפסוק לד' לענין משקין
 (1) דמטמאין
 (2) דגם בהו כתיב יטמא בפתח צירי
- (ה) אבל ר' יוסי לדידי'
 (i) לשטת רש"י ס"ל
 (1) דמשקין אינן מטמאין דאורייתא
 (2) וגם דאוכלין שניים אינן מטמאין לדרגת שלישי
- (ii) דלא דריש יטמא בפתח צירי
- (2) עוד בדרך הקדמה
- (א) קרא דוהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל
 (i) מלמד דנגיעת בשר קדשים לדרגת הכי נמוכה דטומאת חולין
 (1) מטמאת את הבשר לטומאה נמוכה בעוד דרגא
- (ב) טבול יום לפני הערב שמש
 (i) אוכל חולין
 (ii) אבל אינו אוכל תרומה וקדשים
- (ג) מחוסר כפורים לאחר הערב שמש אוכל בתרומה ואינו אוכל בקדשים
- (ד) דרגת הכי נמוכה בטומאת חולין היא היא דרגת פסול בחולין
 (i) דאין בה לטמא חולין לדרגא נמוכה ביותר
- (ה) דרגת הכי נמוכה בטומאת תרומה היא היא דרגת פסול בתרומה
 (i) דאין בה לטמא תרומה לדרגא נמוכה ביותר
- (3) גמרא
- (א) אע"ג דאיפליגי תנאי ואמוראי בהבנת
 (i) פסוק לג' לענין אוכלין
 (1) אי יטמא דידי' נדרש בפתח צירי
 (ii) ובפסוק לד'
 (1) אי מדובר לענין טומאת משקין או לענין הכשר
 (2) ואם תימצי לומר לענין טומאת משקין
 (א) אי יטמא דידי' נדרש בפתח צירי
 (iii) אפ"ה כולי עלמא מודי
 (1) דפסוק לג' בטומאת אוכלין קא מיירי
 (2) ודלכל הפחות משמעו יטמא כקרי שלו בשוא

- (א) ודבין חולין ובין תרומה
- (ב) פסולין הן לכל הפחות לדרגת שני
- (ב) ואתא ר' יוסי ומוסיף דקדשים פסולים לדרגת שלישי
- (i) מקרא דוהבשר (קדשים) אשר יגע בכל טמא
- (1) משום ד"כל טמא" משמעו עד שני
- (2) דהנו דרגת הכי נמוכה בחולין
- (ii) ומדכתיב לא יאכל לקדשים הנוגעת בהו
- (iii) הרי דאיפסלי קדשים לכל הפחות לדרגת שלישי
- (ג) ומוסיף עוד ר' יוסי
- (i) מקל וחומר יז' מטבול יום
- (1) דאיפסלי תרומה אף לדרגת שלישי
- (ii) ומקל וחומר טז' ממחוסר כפורים
- (1) דאיפסלי קדשים אף לרביעי כדלהלן
- (ד) אלו
- (i) הוה דריש ר' יוסי יטמא בפסוק לג' כר' עקיבא
- (ii) כלומר בפתח צירי
- (iii) להפיק מיני' שלישי בחולין ובתרומה
- (iv) אז מהבשר אשר יגע הוי לומד דרביעי פסול בקדשים אף בלי שום קל וחומר
- (v) ואח"כ הי' מוסיף
- (1) מצד קל וחומר יח' מטבול יום דרביעי פסול בתרומה
- (א) ומצד קל וחומר יט' דחמישי פסול בקדש
- (ה) עכשיו
- (i) ר' עקיבא (כמבואר במהרש"א)
- (ii) אמנם דריש יטמא בפסוק לג' בפתח צירי
- (iii) להפיק מיני' שלישי בחולין ובתרומה
- (iv) ודריש רביעי בקדש מוהבשר אשר יגע בכל טמא וכו'
- (v) ואפ"ה לא אישתמיט שום תנא דס"ל
- (1) דרביעי פסול בתרומה מק"ו יח'
- (2) ודחמישי פסול בקודש מק"ו יט'
- (ו) הלכך מוכרח דר' עקיבא ס"ל דקל וחומר יח' מיפרכי
- (i) משום דהא דטבול יום אוכל בחולין ואינו אוכל בתרומה
- (ii) לא אתא מטעם דעלולה תרומה להטמאות יותר מחולין בכל ענין
- (iii) אלא דעלולה להטמאות רק לטבול יום דעד טבילתו הי' אב הטומאה

(iv) וליכא לאוכוחי מיני' כלום לענין דרגות טומאה נמוכות

(4) רש"י

(א) קשיא

(i) בקל וחומר טז' אמאי לא אמרינן דיו

(1) שישאר קדש שלישי כמו תרומה דיליף מיני'

(ii) ובקל וחומר יט' אמאי לא אמרינן דיו

(1) שישאר קדש ברביעי כמו תרומה דיליף מיני'

(ב) תירוץ

(i) זוהי הטעם הביאם בגמרא

(1) דאף בלא קל וחומר כבר אסיק אדעתן

(א) מקרא דזהבשר אשר יגע בכל טמא

(ב) דקדש נעשה שלישי לגבי קל וחומר טז'

(ג) ודקדש נעשה רביעי לגבי קל וחומר יט'

(2) ואי אמרת דיו מיפרכי' לקל וחומר

(5) תוספות

(א) הי לך עוד טעם לא למימר דיו

(ב) בשלב לפני שאומרים קל וחומר טז'

(ג) סבירא לן ע"י קל וחומר יז' דשלישי פסול בתרומה ואינו מטמא

(ד) ומחוסר כפורים שאוכל בתרומה

(i) דומה לשלישי שאינו מטמא לתרומה

(ה) ודנין במה מצינו

(i) דכמו שמחוסר כפורים

(1) שחשוב כשלישי

(2) פסול בקדש במובן שאינו אוכלו

(ii) כך כל שלישי לטומאה פסול בקודש

(ו) וכיון דכבר ידענו שקדש נעשה שלישי

(ז) מוכרח דהקל וחומר אתא לרבות דנעשה גם רביעי

(6) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי הוצרך רש"י לקרא

(1) דזהבשר אשר יגע בכל טמא

(2) כדי שלא נאמר דיו

(ii) באשר לתוספות סגי להו בבמה מצינו

(ב) תירוץ

(i) רש"י ס"ל דכדי שלא לומר דיו

(1) צריכין יתורא דקרא אי אמרת דיו

(ii) תוספות ס"ל דכדי שלא לומר דיו

(1) סגי בהוכחה מקל וחומר

(א) דלא הוצרך מטעם **במה מצינו** אי אמרת דיו

(ג) קשיא

(i) אמאי לא הקשה רש"י כזה

(1) בקל וחומר יז' אמאי לא אמרינן דיו

(2) שישאר תרומה שני כמו חולין דיליף מיני'

(ד) תירוץ

(i) אי אמרת דיו אייתר לך אותו יטמא בפסוק לג'

(ii) דמיני' קא ילפת דחולין ותרומה נעשין שני

(iii) כמו שביארנו בעמוד 23

(ה) קשיא

(i) הרי לא אייתר לך אותו קרא

(ii) דצריכית לי' ללמד דחולין נעשין שני

(ו) תירוץ

(i) מפני שאותו פסוק לג' קאי בין אתרומה בין אחולין

(ii) חשוב כאלו איכתוב תרוייהו בהדיא

(iii) ואותו "קרא" דאיכתוב לענין תרומה יתורא הוא אי אמרת דיו

(ז) קשיא

(i) ניהדר להסברם דתוספות

(1) דלא אמרינן דיו מכח במה מצינו

(2) דמחוסר כפורים חשוב כשלישי וכו' כדלעיל

(3) בכך דמבמה מצינו כבר יודעים דקדש נעשה שלישי

(ii) תינה דלגבי ק"ו טז' מוכרח מבמה מצינו דלא אמרינן דיו

(1) ודקדש נעשה רביעי

(iii) אבל

(1) לגבי ק"ו יט' דבו ס"ד ללמוד חמישי בקדש מרביעי בתרומה

(2) אמאי לא אמרת דיו

(iv) דהרי מבמה מצינו לא ידוע לנו אלא שלישי בקדש

(1) ורביעי בקודש עוד לא נודע לנו

7) אחרונים

(א) תירוץ על קושית מהרש"א

(i) ניהדר לסברת תוספות

(1) דחושבין למחוסר כפורים כשלישי

(2) לגבי ק"ו טז' לפי שאינו אוכל בתרומה

(ii) אבל השתא לגבי קל וחומר יט' אזלינן

(1) בשטה דרביעי פוסל בתרומה

(iii) ומאותו טעם עלינו לדמות מחוסר כפורים

(1) כרביעי ולא כשלישי

(א) דהרי אוכל בתרומה כרביעי

(ב) ולומדין במה מצינו דכל רביעי פוסל בקודש

(iv) ומוכרח דקל וחומר אתיא ללמד חמישי בקודש

דף י"ט.

רש"י ד"ה אמר לי, חלק א'

טז'	יז'	יח'	יט'	כ'
מחוסר כפורים מותר בתרומה	טבול יום מותר בחולין	טבול יום מותר בחולין	מחוסר כפורים מותר בתרומה	טבול יום מותר בחולין
מחוסר כפורים אסור בקודש	טבול יום אסור בתרומה	טבול יום אסור בתרומה	מחוסר כפורים אסור בקודש	טבול יום אסור בקודש
תרומה שפסול בשלישי	חולין נעשית שני	חולין נעשית שלישי	תרומה נעשית רביעי	חולין נעשית שני
אינו דין שיעשה רביעי בקדש	אינו דין שתרומה תיעשה שלישי	אינו דין שתרומה תיעשה רביעי	אינו דין שקודש יעשה חמישי	אינו דין שקודש יעשה שלישי

(1) עיין היטב לעיל בגמרא, רש"י ותוספות ד"ה ומה מחוסר כפורים בעמוד 38

(2) ובפרט עיין בקל וחומר יח' וקל וחומר יט'

(א) דיכולין לאומרן לר' עקיבא דאית לי' דיש שלישי בחולין

(ב) ללמד

(i) דתרומה עושה רביעי

(ii) וקדש עושה חמישי

(ג) ואפ"ה לא אישתמיט שום תנא דס"ל

(i) דרביעי פסול בתרומה

(ii) ודחמישי פסול בקודש

(ד) הלכך מוכרח דר' עקיבא ס"ל דקל וחומר יח' מיפרכי

(i) משום דהא דטבול יום אוכל בחולין ואינו אוכל בתרומה

(ii) לא אתא מטעם דעלולה תרומה להטמאות יותר מחולין בכל ענין

(iii) אלא דעלולה להטמאות רק לטבול יום דעד טבילתו הי' אב הטומאה

(iv) וליכא לאוכוחי מיני' כלום לענין דרגות טומאה נמוכות

(3) רש"י

(i) ומטעם זה נמי איפרכי' לי' קל וחומר יט' לר' עקיבא

(ii) כלומר

(1) הא דמחוסר כפורים אוכל בתרומה ואינו אוכל בקדש

(2) לא אתא מטעם דעלולה קדש

(3) להטמאות יותר מתרומה בכל ענין

(iii) אלא דעלולה להטמאות רק למחוסר כפורים

- (1) דעד טבילתו הי' אב הטומאה
- (iv) וליכא לאוכוחי מיני' כלום לענין דרגות טומאה נמוכות
- (4) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) ק"ו יח' מלמד שתרומה נעשית רביעי
- (ii) ואח"כ מביאין ק"ו יט' על סמך שתרומה נעשית רביעי
- (1) ומלמד שקדש נעשה חמישי
- (iii) מכיוון שר' עקיבא לית לי' לק"ו יח'
- (1) הרי שתרומה לא נעשית יותר משלישי
- (2) וא"כ ק"ו יט' מושבת מאליו
- (iv) ואמאי הוצרך רש"י לפרש
- (1) דבוטל מטעם עלולת ליטמאות באב הטומאה וכו'
- (ב) תירוץ
- (i) אלו לא בטלינן לי' לק"ו יט' מטעם עלולת ליטמאות וכו'
- (ii) היינו לומדין ממנו דקדש נעשה חמישי
- (1) אף אם תרומה לא נעשית אלא שלישי
- (iii) דהרי מוהבשר אשר יגע בכל טמא היינו יודעים דקדש נעשה רביעי
- (iv) בכך דמוכרח הי' דקל וחומר אתי לאתויי דגם נעשה חמישי

רש"י ד"ה אמר לי, חלק ב'

(1) רש"י

(א) הקדמה

- (i) בעמוד 39 הוברר לשטתינו דר' יוסי אית לי דמשקין לא מטמאי דאורייתא
- (ii) בדף יז: איתא דלכ"ע משקין לא מטמאי כלי
- (1) ואף ר' יהודה הדר בי' בדף יז: ומודי דלא מטמאי כלי
- (iii) בדף יז. ובמקומות אחרים איתא פלוגתא אי מדאורייתא אוכל מטמא אוכל בקדשים
- (iv) בגמרא דידן איתא דלר' יוסי קדש נעשה רביעי

(ב) קשיא

- (i) מאחר דר' יוסי ס"ל דמשקין לא מטמאי דאורייתא
 - (ii) אי ס"ל נמי דאין אוכל מטמא אוכל
 - (iii) היאך יצויר קדש רביעי
 - (iv) הרי שרשרת הכי ארוכה תגיע רק לשלישי כזה
- (1) כלי ראשון
- (2) לאוכל שני (דהרי אי משקין שניין הן אינן מטמאין לשלישי)
- (3) למשקין (דמשום דאין אוכל מטמא אוכל ליכא לאוקמי' באוכלין)

(ג) תירוץ

- (i) מוכרח דלר' יוסי לא תמצוי רביעי בקדש אלא דרבנן

(ד) הקדמה

- (i) הוברר לנו בעמוד 40 דר' יוסי ס"ל דחולין ותרומה נעשין שניים
- (ii) ומש"ה קבענו

- (1) דלדידי' אף בלי קל וחומר הוינא יודעין
- (2) מקרא דזהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל
- (3) דבשר קודש נעשה שלישי כשנגע בחולין שניים

(ה) קשיא

- (i) איזה מין חולין שניים עושין קודש לשלישי
- (1) אי אפשר דמדובר במשקין
- (א) דהרי לדידי' משקין לא מטמאין דאורייתא
- (2) ואי אפשר דמדובר באוכלין
- (א) אי ס"ל דאין אוכל מטמא אוכל

(ו) תירוץ

- (i) מוכרח דס"ל דבקדש אוכל מטמא אוכל

(ii) ומדובר בשרשרת זו

(1) כלי ראשון

(2) אוכלין חולין שניים

(3) בשר קדש שלישי

(ז) קשיא

(i) קבענו בעמוד 40 דלר' יוסי אין שלישי בחולין

(1) דפליג אר' עקיבא דדריש יטמא בפסוק לג' בפתח צירי

(ii) אבל מאותו יטמא דריש נמי ר' עקיבא דאוכלין מטמאי משקין

(iii) וא"כ מנא לי' לר' יוסי דאוכלין מטמאין משקין

(ח) תירוץ

(i) קבענו בעמוד 23 דדריש מטמא הוא בפסוק לח'

(1) דלמעוטי אתא דלא מטמאי אוכלין לאוכלין

(2) ומשמע דבלי מיעוטא הוה אמרינן דמטמאי בין אוכלין בין משקין

(3) בכך דלאחר מיעוטא עוד מטמא למשקין

(2) מהרש"א בדרך אגב

(א) קשיא

(i) הרי טמא הוא דפסוק לח' באוכלין דמיטמא משרץ קאי

(ii) ונימא דהא דמשמע מ"טמא הוא" דאוכלין מטמאי משקין

(iii) קאי רק אאוכלין דמיטמאי משרץ דחמיר מאוכלין מחמת כלי כדמשמע בדף יח. בסוף עמוד

(3) מהרש"ל

(א) קשיא

(i) קבע רש"י דמוכרח דר' יוסי אית לי' דאוכל מטמא אוכל בקודש

(ii) א"כ מאי קשה לי' לרש"י מעיקרא

(1) דלר' יוסי דס"ל דמשקין לא מטמאי דאורייתא

(2) היאך אפשר להשיג רביעי בקדש

(iii) הרי בפשיטות אית' לרביעי בקדש בשרשרת א' או בשרשרת ב' דלהלן

(1) שרשרת א'

(א) כלי ראשון

(ב) אוכל שני

(ג) אוכל שלישי

(ד) משקין רביעי

(2) שרשרת ב'

(א) כלי ראשון

- (ב) אוכל שני
- (ג) אוכל שלישי
- (ד) אוכל רביעי

(ב) תירוץ

(i) שרשרת א' מן הנמנע

(1) דרק אוכל ראשון מטמא משקין

(א) והי לך ראי'

(ב) קבענו דמקור דינו דר' יוסי

(ג) דאוכל מטמא משקין

(ד) הנו מקרא ד"טמא הוא" בויקרא יא' לה'

(i) דאתי למעוטי

1. דאוכלין אינן מטמאין כיוצא בהן בחולין ובתרומה

2. ומשמע דמטמא משקין

3. הרי אותו קרא בראשון דאיטמאי בשרץ קאי

(2) ולא זו בלבד אלא אף זו

(א) בקדש אף אוכל ראשון לא מטמאי משקין

(ב) דהרי קבענו לר' יוסי דבקדש אוכל מטמא כיוצא בו

(ג) ומוכרח דקרא דטמא הוא לא קאי אקדש בכלל

(ד) וליכא להפיק מיני' דאוכל מטמא משקין ממשמעותי' דטמא הוא

(ii) שרשרת ב' מן הנמנע

(1) מאחר שאין אוכל מטמא אוכל כל עיקר בחולין

(2) עומד על הדעת דבקדש דאוכל מטמא אוכל היינו רק פעם אחד

(א) כגון בציור דידן משני לשלישי

(3) אבל דוחק למימרי' שתי פעמים

(א) כגון בציור דידן

(i) משני לשלישי

(ii) וגם משלישי לרביעי

(4) מהרש"א

(א) סברת מהרש"ל דוחק

(ב) בפשיטות נחית רש"י לפרושי ציור רביעי בקדש

(i) אף לאותן דס"ל דאין אוכל מטמא אוכל בקדש

רש"י ד"ה אמר לי, חלק ג'

(1) הקדמה

(א) קבענו בעמוד 40 דר' יוסי ס"ל לשטתינו

(i) דחולין אינן נעשין שלישי

(ii) ודמשקין לא מטמאין דאורייתא

(ב) ניהדר לתחלת הסוגיא בדף יד'

(i) ר' חנינא מתיר להוסיף טומאה לבשר קדש שלישי

(ii) ר' עקיבא מתיר להוסיף טומאה לבשר פסול

(iii) ר' מאיר אומר דמדבריהם למדנו

(1) ששורפין תרומת חמץ טהורה עם הטמאה בשעה שש בערב פסח

(2) ואע"ג דבנגיעתו לראשון נעשה שני

(iv) ר' יוסי פליג אר"מ וקסבר דאין להפיק דינו דר' מאיר מדברי ר' חנינא

(v) ר' ירמי' מבאר דר' חנינא קא משתעי היכא דבשר נטמא במשקין

(1) ר' מאיר ס"ל דמשקין אינן מטמאין דאורייתא

(א) והלכך לא הוי הבשר שלישי אלא דרבנן

(ב) ויכולנו להפיק מדינו דר' חנינא

(i) דמותר להעביר איסור דרבנן לטומאת שני

(2) ר' יוסי ס"ל דמשקין מטמאי דאורייתא

(א) בכך דבשר שלישי דאורייתא הוא ומקולקל דאורייתא

(ב) ואין ללמוד ממנו דמותר לטמא איסור דרבנן דאינו מקולקל כל כך

(2) רש"י

(א) קשיא

(i) היאך מצית אמרת דר' יוסי ס"ל דמשקין מטמאי דאורייתא

(ii) הלא קבענו בעמוד 39 דאית לי' דמשקין אינן מטמאין דאורייתא

(ב) תירוץ

(i) משמעו דר' יוסי היינו

(1) דאין להפיק דינו דר' מאיר מדר' חנינא

(2) דאיכא למימר דס"ל לר' חנינא

(3) כר' עקיבא דמשקין מטמאין דאורייתא

(3) מהרש"א

(א) הקדמה

(i) הוכחנו בעמוד 46

(1) דמוכרח דר' יוסי אית לי אוכל מטמא אוכל בקדש

(ii) לר' מאיר אין לנו הוכחה כזה

(1) ואיכא למימר דס"ל אין אוכל מטמא אוכל בקדש

(ב) קשיא

(i) אמאי אמרת לר' ירמיה דפליגי אליבא שיטת ר"ע והם לא ס"ל כר"ע

(ii) דדוחק הוא

(iii) במקום אשר מצינו לפרש דפליגי לר' ירמיה בפשיטות בבשרשרת דלהלן

(א) שרץ

(ב) כלי ראשון

(ג) אוכל שני

(ד) בשר שלישי

(i) ולא מיירי במשקין כלל

(2) לר' יוסי נטמא בשר דאורייתא מטעם אוכל מטמא אוכל

(3) לר' מאיר טומאתו דבשר דרבנן היא דאין אוכל מטמא אוכל

(iv) ובזה הועלת דפליגי ר"מ ור"י בשיטתן גופייהו ולא בשיטה דהם לא סבירא לה

(ג) תירוצ

(i) עדיפא לן לפרושי לשיטת ר' יוסי על סמך שיטתו בר' עקיבא והבנת ר' עקיבא במימרי דר' חנינא

(ii) דהרי ר' עקיבא דאין בדיני דר' חנינא ומוסיף עלי'

(iii) ועיין עוד בתד"ה ר' יוסי לטעמי' בדף טו:

רש"י ד"ה אמר לי, חלק ד'

(1) הקדמה

(א) עיין במאי שכבר הוברר בד"ה אמר לי, חלק א', חלק ב', וחלק ג'

(ב) ובתוכן

(i) דר' יוסי אית לי דאין שלישי בחולין

(1) דאינן דורש לאותו יטמא בויקרא יא' לג'

(2) כדרשת ר' עקיבא בפתח צירי

(ii) ומסתבר דפליג נמי אר' עקיבא

(1) בהא דדורש ר' עקיבא ליטמא בפסוק לד' בפתח צירי

(2) לאפוקי מיני' דמשקין מטמאי דאורייתא

(2) רש"י

(א) הי לך דחוקי בשטתנו לר' יוסי

(i) דוחק א'

(1) בדף טו: איתא דר' יוסי לטעמי' דס"ל משקין מטמאין דאורייתא

(2) והוצרכנו לפרשה דכוון לר' עקיבא רבו

(3) ודר' יוסי לדידי' ס"ל דמשקין לא מטמאי דאורייתא

(א) מפני שאינו דורש יטמא בפסוק לד' בפתח צירי

(ii) דוחק ב'

(1) לר' עקיבא

(א) בדף יח פירש רש"י דמפיק לי'

(ב) דאוכל מטמא משקין

(ג) משתי קראי

(i) מ"יטמא" דפסוק לג'

1. דדורשה ר' עקיבא בפתח צירי לאפוקי מיני'

a. דאוכל שני עושה שלישי בחולין

(ii) ומטמא הוא דפסוק לח'

1. דלמעוטי אתי דלא מטמא אוכל

2. ומוכרח ממנו דפסוק לג' לטמאות משקין קא אתי

(2) השתא דקבענו דר' יוסי לא דריש יטמא בפתח צירי בפסוק לג'

(3) הוכרחנו לבאר מנ"ל לר' יוסי דאוכלין מטמאין משקין בכלל

(4) והשבנו בדוחק

(א) דאע"ג דלר' עקיבא הוצרכנו לפסוק לד' ופסוק לח'

(i) דאוכלין מטמאין משקין

(ב) לר' יוסי סגי לי' בפסוק לח' לחוד

(iii) דוחק ג'

(1) לעיל בעמוד 46

(2) הקשינו

(א) דקבענו דלר' יוסי עושין רביעי בקדש

(ב) ואי ס"ל משקין אין מטמאין וגם אין אוכל מטמא אוכל

(ג) אפי' קדש שלישי לית לן

(3) ותירצנו בדוחק דמוכרח דס"ל אוכל מטמא אוכל בקודש

(ב) אולי לתרץ דחוקי אלו נלך בשטה אחרת כזה

(i) דאין הכי נמי דדריש ר' יוסי ליטמא בפתח צירי

(1) בין בפסוק לג'

(א) ללמוד הימנו

(i) דאוכלין מטמאי משקין

(2) ובין בפסוק לד'

(א) ללמוד הימנו דמשקין מטמאי דאורייתא

(ii) קשיא

(1) אמאי לא יליף שלישי בחולין

(2) מפסוק לג'

(3) כמו ר' עקיבא

(iii) תירוץ

(1) משום דר' עקיבא אית לי'

(א) דאוכל מטמא אוכל

(2) ולר' יוסי אית לי'

(א) אין אוכל מטמא אוכל

(iv) והא דמוכח מדף יח: דאין שלישי בחולין כדאמרן

(1) היינו משום דס"ל דאין אוכל מטמא אוכל

(2) וליכא ציור בו נעשה אוכל שלישי

(3) ברם עיין קושיית מהרש"א בסמוך

(ג) ובשטה זו נתיישב

(i) דבקושטא קאמר ר' ירמ' לעיל

(1) דר' יוסי ס"ל דמשקין מטמאי דאורייתא

(ii) מובן בפשיטות לר' יוסי היאך קדש נעשה רביעי

- (iii) ולא איצטריך לדחוקי להשיב מנ"ל לר' יוסי דאוכלין מטמאי משקין
- (ד) אבל אי אפשר להעמיד לשטה זו
 - (i) דמוכרח דר' עקיבא אית לי' דאין אוכל מטמא אוכל
 - (ii) כמו שביאר רש"י בדף יח בד"ה לימד על ככר
- (3) מהרש"א
 - (א) קשיא
 - (i) אמאי קאמרת דלשטה זו מתיישב דלר' יוסי ליתא שלישי בחולין
 - (1) מטעם דאין אוכל מטמא אוכל
 - (ii) הרי אמרת דס"ל דמשקין מטמאי דאורייתא
 - (iii) ויכול ליעשות שלישי ע"י משקין

תד"ה וניתני

(1) עיין היטב בד"ה ומה מחוסר כפורים בעמוד 38

(2) גמרא

(א) מביאים הוכחה זו דר' יוסי לא דריש ליטמא בפסוק לג' בפתח צירי

(i) ר' יוסי הוצרך לקל וחומר ליעשות שלישי בתרומה

(ii) אבל ליעשות קדש שלישי לא הוצרך לק"ו

(iii) דכבר קגמר לי'

(1) מוהבשר (קדשים)

(א) אשר יגע בכל טמא (חולין שניים)

(i) לא יאכל (דבשר קדש נעשה שלישי)

(iv) וקא מייתי ר' יוסי לקל וחומר ליגמר מינ' דקדש נעשה עוד רביעי

(v) ומוכרח דפליג אר' עקיבא ולא דריש יטמא בפתח צירי

(vi) דאי דריש לי' ליטמא בפתח צירי

(1) הרי דחולין ותרומה כבר נעשין שלישי מכח האי יטמא

(2) ומקל וחומר אחד היינו מפקינן דתרומה נעשה רביעי

(3) ומאידיך קל וחומר היינו מפקינן דקדש נעשה חמישי

(3) תוספות

(א) הוי מצי נמי להוכיח דאי דריש לי' ר' יוסי ליטמא בפתח צירי

(ב) לא איצטריך לי' לקל וחומר ליגמר מינ' רביעי בקדש

(i) דכבר קגמר לי'

(1) מוהבשר (קדשים)

(א) אשר יגע בכל טמא (חולין שלישיים)

(i) לא יאכל (דבשר קדש נעשה רביעי)

(4) מהרש"א

(א) הוי מצי נמי למימר דאי דריש לי' ר' יוסי ליטמא בפתח צירי

(ב) בכך דחולין עצמן נעשין שלישיים

(ג) אזי אותו קל וחומר דעליו סומך ר' יוסי ליעשות קדש רביעי

(i) דהיינו

(א) ומה מחוסר כפורים שאוכל בתרומה

(ב) אינו אוכל בקדשים

(ג) שלישי שפסול בתרומה

(א) אינו דין שיעשה רביעי בקודש

(ד) דמבוסס על תרומה

(ה) בפשיטות ה' לו לבסס אותו אחולין ככה

(ד) ומה מחוסר כפורים שאוכל בתרומה

(ה) אינו אוכל בקדשים

(ו) שלישי שפסול בחולין

(1) אינו דין שיעשה רביעי בקודש

תד"ה לא לישתמיט חלק א' ותד"ה אלמא

(1) גמרא

(א) מביאין ראי' דר' עקיבא לית לי' רביעי בתרומה וחמישי בקדש

(i) כתיב במשנה דמעלות

(1) הלכה א'

(א) הכלי מצרף את מה שבתוכו לקדש

(ב) כלומר אוכלין קדש בכלי שאין נוגעין זה בזה מטמאי אהדדי

(2) הלכה ב' (אינו מקושר עם הלכה א')

(א) אין חמישי בקדש ואין רביעי בתרומה

(3) ואמר ר' יוחנן

(א) מעדותו של ר' עקיבא (שנבאר להלן) נשנית משנה זו דמעלות

(ii) הרי מבואר מהלכה ב' דר' עקיבא לית לי' רביעי בתרומה וחמישי בקדש

(ב) והילך עדותו דר' עקיבא במסכת עדיות

(i) תנא קמא אית לי' דיש צירוף לאפר חטאת

(ii) הוסיף ר' עקיבא צירוף לסולת והקטורת והלבונה והגחלים

(ג) אגב אמרינן

(i) דלר' יוחנן מוכרח דדין צירוף במשנת מעלות דרבנן הוא

(1) דהרי לדידי' אתיא דין צירוף דמעלות אליבא דר' עקיבא בעדיות

(2) ואליבא

(א) דרש"י

(i) אותן לבונה וגחלין דמשתעי בהן ר' עקיבא בעדיות

(ii) אינן טמאין אלא דרבנן

(ב) דתוספות

(i) ת"ק דר' עקיבא בעדיות בטומאה דרבנן באפר חטאת קא מישתעי

(ii) וממלת "מוסיף" דר' עקיבא משמע

1. דגם ר' עקיבא בצירוף דרבנן קא מישתעי

(ד) ופליג עלי' ר' חנין

(i) וס"ל דצירוף דמשנת מעלות דאורייתא הוא

(ii) משום

(1) אליבא שטת רש"י שהבאנו

(א) דס"ל לרב חנין דמשנה דמעלות

(ב) לא אזלא אליבא דר' עקיבא דעדיות

(2) אליבא שטת תוספות שהבאנו

(א) אף אי אמרת

(i) דמעלות אליבא דר' עקיבא דעדיות אזלא

(ב) אפ"ה ליכא לאוכוחי ממלת "הוסיף"

(i) דמפני דתנא קמא בצירוף דרבנן קמשתעי

(ג) מוכרח דר' עקיבא נמי בדרבנן קמשתעי

(2) רש"י

(א) לעיל בעמוד 46 הבאנו שטת רש"י

(i) דלמ"ד משקין לא מטמאי דאורייתא

(ii) לא משכחת רביעי בקדש אלא דרבנן

(ב) ומביא רש"י סייעתא לדבריו

(i) דמדקבע ר' יוחנן דדין צירוף דהלכה א' דמעלות נאמרה אליבא דר' עקיבא ודרבנן הוא

(ii) מסתבר דגם דין רביעי בקדש דהלכה ב' דמעלות נמי דרבנן הוא

(3) תוספות (כמבואר במהרש"א)

(א) קשיא לרש"י

(i) הרי לר' יוחנן מעדותו של ר' עקיבא נשנית משנה דמעלות

(1) ולר' עקיבא מוכרח דרביעי בקדש דאורייתא הוא

(2) דהרי לדידי' חולין נעשין שלישי (עיין עמוד 40)

(3) בכך דמקרא דהובשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל

(א) מוכח דקדש נעשה רביעי

(ii) ומוכרח דלר' יוחנן

(1) הגם דדין צירוף דמשנה ב' דמעלות דרבנן היא

(2) דין רביעי בקדש דהלכה א' דאורייתא היא

(iii) ור' חנין דפליג אר' יוחנן

(1) קסבר דמשנה דמעלות דאורייתא היא

(2) בין לגבי צירוף בין לגבי רביעי בקודש

תד"ה לא לישתמיט חלק ב'

- (1) גמרא בדף יד.
 - (א) ר' אדא בר אהבה ואביי ס"ל דאוכל מטמא כיוצא בו מיהת בקדש
 - (ב) רבינא ס"ל אף בקדש אין אוכל מטמא כיוצא בו
 - (2) עקרונות
 - (א) עיין דף טו: ודף יח. דבין ר"מ בין ר' יוסי ס"ל דמשקין אינו מטמאין דאורייתא דפליגי עלי' דר' עקיבא ולא דרשי כתיב דיטמא
 - (ב) עיין רש"י ד"ה אמר לי חלק ב' דמוכיה דר' יוסי מוכרח דס"ל דאוכל מטמא אוכל בקדש
 - (ג) עיין דף יח. דר' יוסי
 - (i) נפקא לי' דאוכלין חולין מטמאין ממשמעות דטמא הוא בפסוק לח'
 - (ii) ומוסיף דקדשים פסולים לדרגת שלישי
 - (1) מקרא דוהבשר (קדשים) אשר יגע בכל טמא
 - (2) משום ד"כל טמא" משמעו עד שני
 - (3) דהנו דרגת הכי נמוכה בחולין
 - (iii) ומדכתיב לא יאכל לקדשים הנוגעת בהו
 - (1) הרי דאיפסלי קדשים לכל הפחות לדרגת שלישי
 - (ד) לר' מאיר אינו מוכרח דס"ל אוכל מטמא אוכל בקודש
 - (ה) רבינא מצי סבר כר"מ
- (3) תוספות (כמבואר במהרש"א)
 - (א) שים לב
 - (i) דהאי לימודא ממשמעות דטמא הוא דחולין מטמאין מיהת משקין אינו מוכרח אלא לר' יוסי ורב אדא בר אהבה דס"ל דבקדש אוכל מטמא אוכל
 - (ii) אבל לרבינא
 - (1) דס"ל דאף בקודש אין אוכל מטמא אוכל
 - (2) וכן לר' מאיר אי ס"ל בקודש אין אוכל מטמא אוכל
 - (3) יכול להיות
 - (א) דמהאי מיעוטא אין למידק דבחולין מיהת מטמאי אוכלין למשקין
 - (ב) ובקושטא אוכלין אינן מטמאין לחולין כל עיקר
 - (ג) והאי מיעוטא איצטריך
- (i) לאו משום דאוכלין מטמאין לחולין וקס"ד דלא זו בלבד דמטמא משקין אלא אף זו דמטמאי אוכלין
 1. דאף בלא מיעוטא לא קס"ד דמטמאי לחולין בלי סייעתא מקרא
 - (ii) אלא משום

1. דבלא מיעוטא הוה אמינא דאוכלין מטמאי אוכל קדש דבהא אית לן סייעתא מקרא דבכל קדש לא תגע
2. והלכך איצטריך האי מיעוטא למילף דאע"ג דאיתי' להאי קרא מ"מ אין אוכל מטמא אוכל בקדש

סוגיא דטומאת ידים וטומאת כלים

תד"ה שאין טומאת ידים במקדש

- (1) משנה
- (א) מחט שנמצאת בבשר קדש
- (i) סכין וידים טהורות
- (ii) ובשר טמא
- (ב) אמר ר' עקיבא זכינו שאין טומאת ידים במקדש
- (i) דהרי חוץ למקדש טמאים בהיסח הדעת
- (ג) ושקלינן וטרינן עד דמקשינן בגמרא דתקנת ידים ותקנת כלים (דמשקין מטמאי כלים) בו ביום גזרו בי"ה דבר
- (2) תוספות (כמבואר במהרש"א)
- (א) קשיא
- (i) תקנת ידים נאמרה רק היכא דהסיח דעתו
- (ii) מנא לך שבנידון דידן הסיח דעתו
- (ב) שמא נתרץ
- (i) דכיוונו להאי תקנה דאיתא בחגיגה דידיים מיטמאי אם נגעו אפילו לשני
- (ג) אי אפשר לתרץ כן
- (i) דהרי האי תקנה לא נגזרה אלא לקדשים ולא מי"ה דבר הואי
- (ii) ולא הוי מקשינן עליו בגמרא דהאי תקנה ותקנת כלים בו ביום גזרו
- (ד) תירוץ
- (i) עוד תקנה אחרת היתה
- (ii) דידיים נעשים שניות כשנגעו **בראשון** כמו מחט בנידון דידן
- (1) דלא גרעי מסתם ידים לאחר היסח הדעת דגזרו עליהן דתהוי שניות
- (iii) ומטעם "לא גרעי"
- (1) מסתבר שהותקנה ביחד עם תקנת סתם ידים בי"ה דבר

דף י"ט:

גמ' האי מחט מאי עבידתי'

(1) גמרא

(א) מחט שנמצאת בבשר קדש

(i) סכין וידים טהורות

(ii) ובשר טמא

(ב) אמר ר' עקיבא זכיננו שאין טומאת ידים במקדש

(ג) קשיא

(i) נניח שמסופקין אי מחט טמא הוא

(ii) והרי לא גזרו על ספק כלים בירושלים

(ד) תירוצ' א'

(i) האי מחט ודאי נטמא באב הטומאה והוא גופי' אב הטומאה מצד חרב הרי הוא כחלל

(ii) בשר נטמא דהרי מחט נמצא בו וטמא

(iii) כהן וסכין טהורים

(1) דספק אי נגעו במחט בעזרה

(2) עזרה רשות הרבים היא

(3) ספק טומאה ברשות הרבים טהור

(ה) תירוצ' ב' (כמבואר במהרש"א)

(i) אה"נ שמסופקין אי נטמא המחט

(ii) ומיירי שהיתה פרה חסומה ובאתה מחוץ לירושלים

(iii) דהוה לה ספק כלים שחוץ לירושלים וטמא

(iv) וכהן וכלי טהורין הן

(1) דלא חיישינן אלא דנטמא בשרץ

(2) בכך דאין המחט אלא ראשון

(3) ואינו מטמא אדם וכלים

(2) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא השיבו ככה

(1) וודאי שנטמא מחט בשרץ ושהוא ראשון לטומאה

(2) וגם וודאי שנגע בסכין ובכהן

(3) ומשום דמחט ראשון לטומאה הוא

(א) מטמא בשר

(ב) ואינו מטמא כלים

(ב) תירוץ

(i) בציוור זה ליכא רבותא כלל

(ג) קשיא

(i) ומאי רבותי' דתירוץ ב' שלך בספק טומאה

(ד) תירוץ

(i) דלא מסופקין

(1) אולי לאב נטמא

(2) ונעשה אב בעצמו

(א) בדין חרב הרי הוא כחלל

(3) לטמא אדם וכלים

(ה) קשיא

(i) ואה"נ אמאי לא מספקת באב הטומאה

(ו) תירוץ

(i) דכעין ספק ספיקא הוא

(1) ספק א'

(א) אי נטמא או לא נטמא

(2) ספק ב'

(א) ואי אמרת דנטמא שמא נטמא באב הטומאה

(ii) ומשום האי טעמא נמי לא חיישי לטומאת מת בתירוץ ב'

תד"ה ונימא, חלק א'

(1) גמרא

(א) מחט שנמצאת בבשר קדש

(i) סכין וידים טהורות

(ii) ובשר טמא

(ב) אמר ר' עקיבא זכיננו שאין טומאת ידים במקדש

(i) דהרי חוץ למקדש טמאים בהיסח הדעת

(ג) קשיא

(i) הרי התקיננו דמשקין מטמאי כלים

(ii) נניח שהיו משקין בבשר

(iii) אמאי לא אמר נמי ר' עקיבא

(1) דזכיננו שאין טומאת כלים ע"י משקין במקדש

(2) תוספות

(א) קשיא לר"י

(i) אמאי מקשין דליהוי לי' לר' עקיבא למימר נמי דזכיננו

(1) שאין טומאת כלים במקדש ע"י משקין

(ii) הרי כבר מר' יוסי בן יועזר איש צרידה בעמוד 3 אסיק אדעתין

(1) דמשקין בית מטבחיא דכן

(א) ומשמעו ד"דכן"

(ב) אליבא דרב

(ג) הנו דאותן משקין אינן מקבלין טומאה כל עיקר

(iii) ובפשיטות דאינם מטמאין כלים

(ב) תירוץ ע"פ ר"י (כמבואר במהרש"א)

(i) לא אמרינן ד"דכן" משמעו דאין משקין מקבלין טומאה

(ii) אלא למאן דאית לי' דמשקין לא מטמאי דאורייתא

(1) וקמ"ל דגם טומאה דרבנן ליכא אלא בחוץ

(iii) ואנן בר' עקיבא קיימינן דאית לי' דמשקין מטמאין דאורייתא

(iv) והלכך מקבלין טומאה גם בפנים (עיין עמוד 3)

(v) ולדידי' משמעו דדכן

(1) דאע"פ דרבנן גזרו טומאת משקין ע"י כלים בחוץ

(א) מ"מ לא עשו אותה תקנה בפנים

(vi) והלכך מקשין דהי' לו לר' עקיבא למימר

- (1) דזכיננו לדין דלא עשו אותה תקנה בפנים
- ג) וממשיך תוספות למימר ככה
- (i) "וזה אינו נראה לו (כלומר לר"י) דלר"ע יהיו דכן מלטמא כלים"
- (3) מהרש"א
- א) לכאורה
- (i) כוונת "וזה וכו'" דקשה לי לר"י
- (1) לר' עקיבא
- א) מאחר דס"ל טומאת משקין דאורייתא
- (i) אמאי לא מטמאי נמי כלים מדאורייתא
- ב) קשיא
- (i) הרי מוכח מדף יח בעמוד 25
- (ii) דר' עקיבא דאית לי' משקין מטמאין דאורייתא
- (iii) ואפ"ה מודי דאינם מטמאין כלים מדאורייתא
- ג) תירוץ
- (i) מוכרח דכוונת ר"י להקשות בדרך אחרת כזה:
- (1) לא היו להו לרבנן לאתקוני תקנת רק למימר
- א) דהאי תקנת כלים ע"י משקין דעשאו בחוץ
- ב) לא עשאו אותה בפנים
- ג) רק בעד ציור נדירה דגזירת טומאת כלים ע"י משקין

תד"ה ונימא, חלק ב', ותד"ה תרוייהו

(1) גמרא

(א) מחט שנמצאת בבשר קדש

(i) סכין וידים טהורות

(ii) ובשר טמא

(2) תוספות

(א) שלמה גזר על טומאת ידים לקדש ומיהו לא גזר במקדש

(3) המשך גמרא

(א) אמר ר' עקיבא זכינו שאין טומאת ידים במקדש

(i) דהרי חוץ למקדש טמאים בהיסח הדעת

(ב) קשיא א' (אמאי לא אמר זכינו לטומאת כלים)

(i) הרי באותו יום די"ח דבר דב"ה התקינו תקנת ידים לתרומה אבל לא במקדש

(1) התקינו דמשקין מטמאי כלים כבציר א'

(ii) נניח שהיו משקין בבשר

(iii) אמאי לא אמר נמי ר' עקיבא

(1) דזכינו שאין טומאת כלים ע"י משקין במקדש

(2) דאל"ה אמאי לא איטמאי סכין ממשקין

ציור א' לקשיא א'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
בי"ח דבר גזרו על טומאת ידים לתרומה אבל לא במקדש וטומאת כלים ע"י משקין אבל לא במקדש
משנה דמחט
מימרי' דר"ע דזכינו שאין טומאת ידים במקדש והל"ל זכינו נמי שאין טומאת כלים במקדש

(2) תוספות (כמבואר במהרש"א)

(א) קשיא א' דתוספות על קשיא א' דגמרא

(i) נימא דהיינו טעמא דלא אמר ר"ע זכינו לגבי כלים

(ii) משום דחי' קודם דהותקנה כזה

ציור ב' קשיא על קשיא א'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
משנה דמחט
ר' עקיבא זכינו דאין תקנת ידים דשלמה במקדש והלכך לא קאמר ר"ע זכינו דכלים לא מיטמאי במקדש לפי שבימיו עדיין לא הותקנה טומאת כלים כל עיקר אפילו בחוץ
י"ח דבר ותקנת כלים לאחר ר"ע מיהו במקדש לא גזרו אף בי"ח דבר והלכך לא צריכין למשנה אחרונה להודיענו דעכשיו טמא הוא במקדש

(ב) תירוץ לקשיא א' דתוספות על קשיא א' דגמרא

(i) אותה תקנה מי"ח דבר היתה וקדמו לר"ע כבציור א'

ציור א' לקשיא א'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
בי"ח דבר גזרו על טומאת ידים לתרומה אבל לא במקדש וטומאת כלים ע"י משקין אבל לא במקדש
משנה דמחט
מימרי דר"ע דזכינו שאין טומאת ידים במקדש והל"ל זכינו נמי שאין טומאת כלים במקדש

(ii) והל"ל זכינו

(ג) קשיא ב' דתוספות על קשיא א' דגמרא

(i) דלמא אה"נ דלבסוף תיקנו טומאת כלים אפילו במקדש

(ii) והאי משנה דמחט נשנית מקודם לאותה תקנה כבציור ג'

ציור ג'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
משנה דמחט סכין טהור
י"ח דבר ותקנו תקנת כלים אפילו במקדש
ר' עקיבא זכינו מהאי דמחט לגבי תקנת ידים אבל לבסוף לא זכינו לגבי כלים דאה"נ דמשנה דמחט לא גזר אבל לאח"כ גזר

(iii) והלכך לא קשה מאי דלא קאמר זכינו

(iv) דהרי ר' עקיבא ידע דלבסוף איכא תקנת כלים במקדש

(ד) תירוצ

(i) אם אכן גזרו לאח"כ טומאת כלים במקדש הוה להו למיתני בשום משנה

(1) דהאי דמחט קודם תקנת כלים נשנית

(2) ודינינו שונה מציוור ב' דבו נקטינן דלבסוף לא הותקנה טומאת כלים במקדש

(ii) והלכך מוכרח דבציוור א' קא משתעי

ציוור א' לקשיא א'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
בי"ח דבר גזרו על טומאת ידים לתרומה אבל לא במקדש וטומאת כלים ע"י משקין אבל לא במקדש
משנה דמחט
מימרי' דר"ע דזכינו שאין טומאת ידים במקדש והל"ל זכינו נמי שאין טומאת כלים במקדש

(iii) וחזרה קשיא א' דגמרא לדוכתה

(3) המשך גמרא

(א) תירוצ דגמרא על קושיא א'

(i) בשעת משנה דמחט עדיין לא גזרו בכלים כלל

(ii) ואה"נ דלבסוף כשגזרו לכלים לא גזרו במקדש והאי דינא נודע לי' לר' עקיבא

(iii) מיהו ר' עקיבא לא מצי למימר זכינו דהאי דינא דלבסוף לא נודע לי' מהאי משנה דמחט

(iv) כבציוור ד'

ציוור ד' תירוצ גמרא לקשיא א'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
בי"ח דבר גזרו על טומאת ידים לתרומה אבל לא במקדש
משנה דמחט (עדיין לא גזרו טומאת כלים כל עיקר)
בי"ח דבר גזרו טומאת כלים אבל לא במקדש
מימרי' דר"ע דזכינו שאין טומאת ידים במקדש ולא יכול לומר זכינו נמי שאין טומאת כלים במקדש דמצד האי משנה דמחט יכול להיות דלאח"כ כשגזרו טומאת כלים גזרו נמי אמקדש {אמנם בקושטא לבסוף לא גזרו על כלים במקדש דאל"ה הוי לי' למתניי' במשנה אחרת}

(v) והלכך ליכא למימר זכינן דאין טומאת ידים במקדש

(vi) דהרי בהאי שעתא אף שלא במקדש לא גזרו

(vii) ויכול להיות דלאחר שגזרו לבסוף גזרו נמי אמקדש

(ב) קשיא ב' דגמרא

(i) והא תרוייהו בו ביום גזרו

(ii) כלומר גזירת ידים וגזירת כלים שלא במקדש

(iii) ואמאי קאמרת דבאותה שעה אכתי לא גזרו לטומאת כלים כל עיקר

(iv) וחזרה קושיא לדוכתא אמאי לא קאמר ר' עקיבא זכינן

(4) תד"ה תרוייהו כמבואר במהרש"א

(א) קושיית תוספות על קשיא ב' דגמרא

(i) אמאי קאמרי דתרוייהו ביום אחד גזרו

(1) הרי טומאת ידים בקדש דבה אנן קיימין ושקלינן וטרינן אי גזר נמי במקדש

(2) הרי האי גזירה שלמה גזר

(3) משא"כ טומאת כלים שלא במקדש דבי"ח דבר נגזר

(ב) תירוץ

(i) עיין ציור ה'

(ii) עכשיו

(1) אסיק אדעתין דשלמה כבר גזר לתקנת ידים בקדש

(2) אסיק אדעתין דמשנה דמחט קדמה ל"ח דבר

(3) מובן האי דר"ע מצי למימר זכינן לגבי טומאת ידים ולא לתקנת כלים

(iii) והאי דמקשין בקשיא ב' והא תרוייהו ביום אחד גזרו

(1) כוונתם דבי"ח דבר גזרו ידים לענין לתרומה וטומאת כלים

(א) ומחמת דר"ע חי' לאחר י"ח דבר

(ב) הו"ל לר"ע למימר זכינן מי"ח דבר (ולא ממשנה דמחט)

(i) דלא גזרו בי"ח דבר כלים למקדש בעת דגזרו לכלים שלא במקדש

(ii) ודלא גזרו בי"ח דבר ידים למקדש בעת דגזרו ידים לתרומה

ציור ה' לקשיא ב'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
משנה דמחט (עדיין לא גזרו טומאת כלים כל עיקר)
בי"ח דבר גזרו טומאת ידים לתרומה שלא במקדש וטומאת כלים שלא במקדש
האי דקאמר ר' עקיבא זכינן אי"ח דבר קאי ובשעה דקאמר דזכינן בי"ח דבר כשגזרו טומאת כלים לא גזרו במקדש הו"ל נמי לפרש דבשעה שגזרו טומאת ידים לתרומה

לא גזרו נמי למקדש

דף כ.

רש"י ד"ה שרץ מטמא

ה'	ד'	ג'	ב'	א'	
אי אמרת גוז ואמרת נמי דעושה רביעי הוה מצי למיתני	מסקנא הוה מצי למיתני	מסקנא גוז משקין דרישא	הוה מצי למיתני בהוה אמינא	הוה אמינא	
שרץ לכלי ראשון	שרץ לכלי ראשון	שרץ לכלי ראשון	שרץ למשקין ראשון	שרץ למשקין ראשון	א'
כלי לאוכלין שני	כלי למשקין שני	כלי לאוכלין שני	ומשקין לכלי שני	ומשקין לכלי שני	ב'
אוכלין למשקין שלישי	משקין לאוכלין שלישי	אוכלין למשקין שלישי	כלי למשקין שלישי	כלי לאוכלין שלישי	ג'
משקין לאוכלין רביעי			משקין לאוכלין רביעי	אוכלין למשקין רביעי	ד'

(1) עקרוני שיטות בגמרא דידן

- (א) אין אוכלין מטמאין אוכלין
- (ב) אין משקין מטמאין משקין
- (ג) משקין מטמאין את הכלי לשני
 - (i) כדר' יהודה בדף יז: לפני שחזר בו
- (ד) כלי מטמא אוכלין
- (ה) כלי מטמא משקין
- (ו) אוכלין ומשקין חולין אליבא דר' עקיבא
 - (i) מיטמאי

(1) לרביעי לפי ההוה אמינא

(2) לשלישי לפי המסקנא

(2) גמרא

(א) ברייתא

(i) לטור א' בטבלא

(1) איכא שלשה שלבי טומאה דמתחילין בשרץ

(ב) קשיא

(i) הני ארבעה הן

(ג) תירוץ

(1) גוז משקין דרישא

(2) וישאר לך הני ג' שלבים דבטור ג' בטבלא

(3) רש"י (כמבואר במהרש"א)

(א) קשיא

- (i) עיין בשורה ג' דטור א'
- (ii) הרי ר' עקיבא האי ניהו אותו מאן דאמר
(1) דס"ל דאוכלין נעשין שלישי
(א) דדריש יטמא בפתח צירי לאוכל בכלי בפסוק לג'
(ב) ללמד דאוכל שנעשה שני ע"י כלי מטמא משקין לשלישי
(ג) עיין עמוד 40
- (iii) ואותו פסוק באוכלין שנטמאו בכלי ראשון קא מישתעי
(iv) ואמאי אית לן דגם כלי שני יטמא לאוכל שלישי
(ב) תירוץ
- (i) דהשתא דדריש ר' עקיבא יטמא בפתח צירי
(ii) ומפיק ממנו דיש שלישי בחולין
(iii) לא מסתבר לן לחלק בין אי נעשה שלישי
(1) בשרשרת זו
(א) כלי שני לאוכלין שלישי
(2) או בשרשרת זו
(א) כלי ראשון לאוכלין שני
(ב) אוכלין שני למשקין שלישי
- (ג) קשיא
(i) בהוה אמינא (כלומר בטור א')
(ii) אית לן דחולין נעשין רביעי
(iii) והרי אף לר' עקיבא אין לן בחולין יותר משלישי
(ד) תירוץ
- (i) קושיא זו נכללת בפירכת גמרא דארבעה הן ולא שלשה
(ה) שים לב
(i) להוה אמינא
(1) היינו יכולין להעמיד אף טור ב'
(ii) למסקנא
(1) אם היינו מאחדין חלקי הוה אמינא ומסקנא
(2) כלומר אלו אמרנו
(א) גוז משקין דרישא כבמסקנא
(ב) וחולין עושה רביעי כבהוה אמינא
(3) היינו יכולין להעמיד אף טור ה'

תד"ה לא דיין שהן דכין

(1) גמרא בדף טז.

(א) לרב

(i) טומאת משקין דרבנן

(ii) ולא גזרו בפנים

(iii) והלכך משקין בית מטבחיא טהורין

(ב) לשמואל

(i) טומאת משקין דאורייתא

(ii) ונטמאין במקדש אבל לא מטמאין

(ג) קשיא

(iv) בויקרא יא' איתא

(1) בפסוק לד'

(א) מכל האוכל

(ב) אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא

(ג) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא

(2) וקסבר שמואל

(א) דאע"ג דחד מהני יטמא

(i) לאורויי אהכשר קאתי

(ב) מיהו אידך מלמד טומאת משקין

(3) וקשיא לרב

(ג) תירוץ

(i) לרב למסקנא

(1) לא קאי שום יטמא בפסוק לד' אטומאת משקין

(2) דס"ל דמשקין לא מקבלי טומאה דאורייתא

(ii) ולא טומאת משקין קא מישתעי

(iii) אלא קאי אאוכלין דבתחלת קרא ("מכל האוכל")

(iv) ומלמדנו יטמא הראשון

(1) דאוכל שהוכשר במחברין יטמא

(v) ומלמדנו יטמא השני

(1) דאוכל שהוכשר בתלושין יטמא

(ד) קשיא

(i) אי אפשר לומר דיטמא השני אתלושין קאי

- (ii) דהרי אמר ר' יוסי בר' חנינא
 (1) דמשקין בית מטבחיא
 (א) דתלושין הן
 (2) לא מכשרי במקדש
 (iii) וא"כ מוכרח דיטמא השני לטמא משקין בא כשמואל
 (iv) בכך דליכא אלא חד יטמא להכשר
 (v) ומוקמינן לה למחוברין
 (vi) והלכך לא מכשרי תלושין
 (ה) תירוץ
 (i) אמר לך רב
 (ii) לעולם אימא לך דיטמא השני להכשר תלושין קא אתי
 (iii) ותירגמא דר' יוסי בר' חנינא אדם
 (iv) דאינו מכשיר מפני שאינו נשפך כמים
 (4) תוספות דף טז. ד"ה תירגמא אדם
 (א) קשיא
 (i) הרי בחולין פרכינן דאין לאוקמי' לדר' יוסי בר' חנינא
 (1) אדם גרידא
 (א) דהרי משקי קאמר בלשון רבים
 (ב) דמשמעו מיני משקין שונים
 (ב) תירוץ
 (i) בגמרא דידן
 (1) באין ברירה
 (ii) אית לן דאכן קא משתעי בדם גרידא
 (iii) ולשון משקי משמעו דם דבהמות רבות
 (5) גמרא דידן בדף כ
 (א) מחט שנמצאת בבשר קדש
 (i) הסכין והידים טהורות
 (ii) והבשר טמא
 (ב) קשיא
 (i) האי בשר דאיתכשר במאי
 (ג) תירוץ
 (i) דאיתכשר בדם
 (ד) קשיא

- (i) הרי אמר ר' יוחנן
 (1) דדם אינו מכשיר
 (2) משום דלא נשפך כמים
- (ה) תירוץ
 (i) דאיתכשר בשאר משקי בית מטבחיא כלומר במים
 (ו) קשיא
 (i) הרי אמר ר' יוסי בר' חנינא
 (1) דמשקין בית מטבחיא לא מכשרי במקדש
 (ז) תירוץ שמואל במסקנא
 (i) כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים והעבירה בנהר
 (ii) ושחטה ועדיין משקה טופח עלי'
 (6) תוספות (כמבואר במהרש"א)
 (א) קשיא
 (i) כשהקשו דאי אפשר למימר דהוכשר במים
 (1) מטעם ר' יוסי בר' חנינא
 (ii) אמאי לא השיבו דר' יוסי בר' חנינא קאי אדם גרידא
 (ב) תירוץ
 (i) כל היכא דאית לן לאפרושי בדרך אחרת
 (1) כגון שהעבירה בנהר עדיין משקין טופח עלי'
 (ii) לא נחית לדחוקי למימר דמשקי משמעו דם דבהמות רבות
 (7) מהרש"א
 (א) קשיא
 (i) לכתחלה כשהשיבו דאיתכשר בדם
 (ii) אמאי לא הקשו מאותו ר' יוסי בר' חנינא עצמו
 (1) דקאמר דמשקי בי מטבחיא לא מכשירין
 (ב) תירוץ
 (i) אם השיבו כן
 (ii) בדלית ברירה הי' מפריך לתירוצי' באמרו להיפוך ממאי דאיתא בדף טז'
 (1) דר' יוסי בר' חנינא
 (2) קאי אמים ולא אדם
 (3) ומשמעו דמשקי היינו מים דבהמות רבות
 (iii) והלכך עדיפא לן להקשות מדר' יוחנן
 (1) דבהדיא קא משתעי בדם

8) קשיא

א) ניהדר לתירוצו דשמואל במסקנא

(i) כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים והעבירה בנהר

(ii) ושחטה ועדיין משקה טופח עלי'

9) רש"י

א) שמואל קמיירי

ב) כשהעבירה בנהר סמוך לשחיטה

ג) ואי אפשר שלא יפול מן המים שבנהר

(i) על הבשר בשעת הפשט

10) תוספות (כמבואר במהרש"א)

א) קשיא

(i) שמואל הלא הוא המאן דאמר

(ii) דליכא אלא חד יטמא בפסוק לד' לענין הכשר

(iii) ולכן אין מכשירין אלא במחוברין

(iv) ומי הנהר

(1) אף דלכתחלה מחוברין הן

(2) הרי נעשו תלושין כשעלתה מנהר

ב) תירוץ

(i) מוכרח דלא כרש"י

(ii) ואיכשרי על ידי עורה בעודה בנהר

11) מהרש"א

א) קשיא

(i) בשלמא לשטת תוספות ניחא

(1) דאיכשר בחוץ

(2) ולא הוי משקין בית מטבחיא

(ii) אבל לשטת רש"י

(1) דמיירי בדאיכשר במקדש

א) במיא דטופחין על העור שנופלין על הבשר

(2) היה להם להקשות

א) והלא משקין בית מטבחיא הן

ב) ולר' יוסי בר' חנינא אינן מכשירין

ב) תירוץ

(i) בדלית ברירה אומרים

(ii) דר' יוסי בר' חנינא לא קאי אלא אדם

(iii) והא דקאמר משקי בלשון רבים

(iv) משמעו בדם דבהמות רבות

דף כ:

גמ' ר"א רמי תרומה אתרומה ומשני

(1) הקדמה

(א) משנה בדף יד ("משנה דפסח"):

(i) ר' יהושע מתיר בפסח לשרוף בידים תרומה תלוי' עם תרומה טמאה

(ב) ברייתא בדף טו ("ברייתא דפסח")

(i) ר' יהושע אוסר בפסח לשרוף בידים תרומה תלוי' עם תרומה טמאה

(ג) ברייתא דחבית בדף טו ("תרומה דחבית א'")

(i) ר' יהושע מתיר לגרום טומאה לתרומה תלוי'

(ד) ברייתא דחבית בדף טו ("תרומה דחבית ב'")

(i) ר' יהושע מתיר לטמא תרומה בידים שהולך לאיבוד

(2) לתרץ הסתירות

(א) לתרץ סתירת משנה **דפסח** וברייתא **דפסח**

(i) משנה דפסח

(1) דמותר בידים לטמאות תרומה תלוי'

(א) הנו ר' יהושע אליבא דר' שמעון

(ii) ברייתא דפסח

(1) דאסור בידים לטמאות תרומה תלוי'

(א) הנו ר' יהושע אליבא דר' יוסי

(ב) לתרץ סתירת משנה **דפסח** ו**תרומה** דחבית א'

(i) משנה דפסח

(1) דמותר בידים לטמאות תרומה תלוי'

(א) אזיל אליבא דר' יהושע אליבא דר' שמעון

(ii) תרומה דחבית א'

(1) דמותר רק לגרום לטמאות תרומה תלוי'

(א) אזיל אליבא דר' יהושע אליבא דר' יוסי

(iii) מהרש"א

(1) ואין הכי נמי דר' שמעון

(א) דמתיר לטמא חמץ בידים במשנה דפסח

(ב) יתיר גם כן בחבית לטמא בידים

(ג) דהיתירו במשנה דפסח איננו תלוי בזה

(i) דמיירי בפסח

- (ii) ושרי מחמת דחיפת איסור פסח דממשמש ובא
- ג) לתרץ סתירת תרומה דחבית א' ותרומה דחבית ב' (i) חבית א' (1) דאסור לטמאות טהורה אף לר' שמעון (א) היינו משום דלית בה הפסד חולין (ii) חבית ב' (1) דמותר לטמאות טהורה לכולי עלמא (א) היינו משום דיש הפסד חולין (3) מהרש"א (א) קשיא (i) כשמקשין סתירת תרומה ותרומה (ii) עוד לא סליק אדעתין תירוץ דהפסד חולין (iii) ובשלב זה אמאי לא הקשו הסתירה (1) בין משנה דפסח (דמותר אף לר' שמעון דוקא בתלו') (2) ובין תרומה דחבית ב' (דמותר אף בטהורה) (ב) תירוץ (i) עדיף לי' להקשות סתירה בין תרומה לתרומה (1) דדומין ביותר להדדי דלאו בפסח קא איירי (2) ואפ"ה דינן אינן שווה (4) ניהדר לתוספות (א) קשיא (i) כדי לתרץ סתירת (1) משנה דפסח (א) דמתיר לטמא תרומה תלו' בידים (2) ותרומה דחבית א' (א) דאוסר לטמא תרומה תלו' בידים (ii) קבענו (1) דמשנה אתיא אליבא דר' יהושע אליבא דר' שמעון (1) וברייתא אתיא אליבא דר' יהושע אליבא דר' יוסי (ii) עכשיו (1) משמעו דתלו' היינו דאינו יכול לאוכלו ואינו יכול לשורפו (iii) ואמאי קרוי' תלו' לר' שמעון מאחר דמותר לטמאו בידים ולשורפו (2) מהרש"א

(i) קשיא

- (1) תוספות הקשו קושיא זאת רק לאחר שתירצו
(א) סתירת פסח לתרומה דחבית א'
- (2) הרי כבר לתרין הסתירה בין פסח לפסח
(א) קבענו דלר' שמעון מותר לטמא תלוי' בידיים בפסח
- (3) ואמאי לא הקשו תוספות קושייתם מיד לאחר אותה תירוץ

(ii) תירוץ

- (1) כל זמן שאיכא לספוקי דר' שמעון מתיר לטמא לידיים
(2) רק בפסח
(א) משום דחיפת זמן איסור דממשמש ובא
- (3) לא קשה מאי דמקרי תלוי'
- (4) דהרי בלתי דחיפת פסח אסור לאכלו ואסור לשורפו
- (5) הלכך אינה עולה קושייתם יפה עד דקבענו דר' שמעון
(א) מתיר לטמא בידיים אף בחבית א'
- (6) אף דליכא שם דחיפת פסח

דף כא.

רש"י ד"ה אין הכרעת

(1) גמרא (כמבואר ברש"י)

(א) חבית של יין של תרומה שנטמאת

(i) בית שמאי אומרים תשפך דחיישינן לתקלה אם יעשנה זילוף

(ii) בית הלל אומרים תיעשה זילוף דלא חיישינן לתקלה

(ב) ר' ישמעאל בר' יוסי מכריע

(i) בשדה תשפך דעד דיביאנה לבית אתי בי' לידי תקלה

(ii) בבית תעשה זילוף

(ג) אמרו לו אין הכרעת שלישי מכרעת

(i) דהרי בית שמאי ובית הלל לא גלו דעתם דדינם תלוי' בחשש תקלה

(2) מהרש"א

(א) קשיא

(i) והרי רש"י הסביר דמחלקותם אכן תלוי' בחשש תקלה

(ב) תירוץ

(i) רש"י הסביר מחלקותם ככה רק לפי הבנת ר' ישמעאל בר' יוסי

הדרן עלך אור לארבעה עשר

כו' ניסן תשס"ה